

EL QUINZE

de Público

Rectificaciones que marcan la gestión de la Covid-19

P8

Reactivació econòmica a mig gas i un futur incert

L'automobilística SEAT treballa a un terç de la seva capacitat i amb mesures extraordinàries

La cita prèvia salva les perruqueries, mentre els bars i les botigues de roba obren sota mínims [PÀGINA 10](#)

Las religiones adoptan nuevas formas de culto

El Ramadán se traslada a los domicilios y fieles católicos asisten a misas virtuales [P20](#)

La movilidad en la era poscoronavirus

La desescalada trae cambios en el espacio público: ciclistas y peatones ganan terreno [P12](#)

Frenar l'avenç populista en temps de crisi

Dolors Sabater
Guanyem Badalona en Comú

Artes escénicas: a la espera de su próxima función

Las medidas de seguridad del confinamiento complican la reapertura de los teatros [P24](#)

“O Europa es reinventa en termes polítics i democràtics o no hi veig futur”

Entrevista a Raül Romeva
Exconseller d'Afers Exteriors

[PÀGINA 2](#)

ACN

Raül Romeva, durant la Comissió d'investigació sobre l'aplicació de l'article 155 a Catalunya.

“El Govern espanyol ha dissenyat un marc bèl·lic en la lluita contra el coronavirus absurd i ridícul, fruit d'un nacionalisme anacrònic”

Raül Romeva

Exconseller d'Afers Exteriors, Relacions Institucionals i Transparència del Govern de la Generalitat, i pres polític

Raül Romeva analitza des de la presó de Lledoners l'afectació de la pandèmia per la Covid-19 als centres penitenciaris, però també tota la situació sanitària, econòmica i política generada al país i al món

Entrevista Raül Romeva

Ferran Espada
BARCELONA

Raül Romeva i Rueda (Madrid, 1971) és un dels nou presos i preses polítics catalans empresonats pel referèndum d'autodeterminació de l'1-O i ha superat ja els 800 dies de captiveri en dues estades a diversos centres penitenciaris. Actualment és a la presó de Lledoners, on compleix una condemna del Tribunal Suprem de 12 anys. Romeva té una àmplia trajectòria en política internacional com a eurodiputat i també com a conseller d' Afers Exteriors, Relacions Institucionals i Transparència del Govern de la Generalitat. Des d'aquest vessant i del d'home de pau expert en resolució de conflictes, analitza la situació de Catalunya i del món en plena crisi pel coronavirus, en aquesta entrevista realitzada mitjançant correspondència escrita –la Covid-19 ha fet impossible la visita a la presó per poder parlar-hi directament-. També explica com es viu l'emergència sanitària des de la presó.

Primer de tot, com es troba de salut?

Perfectament. Faig esport com no n'havia fet en els darrers temps, faig ioga cada dia i em cuido l'alimentació –en la mesura que es pot fer aquí dins.

Com va rebre l'anunci de l'arribada del coronavirus a Catalunya? S'imaginava que podia passar el que ha passat?

Vivim en un món global i interconnectat. Estava segur que tard o d'hora podia passar alguna cosa que tingüés una dimensió planetària difícil de controlar. Si no hagués estat això, hauria estat una altra cosa. Ens falta consciència col·lectiva. Pensem que tancant-nos a casa –metafòricament, al nostre país– estem protegits. I no. Si volem estar-ho de debò, hem d'assumir la responsabilitat col·lectiva que comporta preocuper-nos pel benestar comú, el de tothom, no només el nostre.

Quin és el dia a dia a la presó a partir de l'emergència del coronavirus?

Estem aïllats del tot. És el nivell de privació de llibertat més gran que hem viscut mai. No podem sortir dels mòduls, no podem rebre visites ni paquets i, per descomptat, no tenim accés a internet per comunicar-nos amb la nostra gent. Ens han posat més trucades a la setmana per compensar una mica la pèrdua dels vis-a-vis, però res no substitueix una abraçada o un petó.

El confinament va arribar tot just a l'inici de les sortides per treballar en aplicació del 100.2. Com han viscut la interrupció? Començar a sortir unes hores –poques, en el meu cas 18 a la setmana– per anar a treballar em permetia començar a prendre

una mica d'aire de llibertat. Veure l'exterior, parlar amb gent cara a cara, poder es-collir què dines, parlar per telèfon amb qui vols i l'estona que vols. Petites llibertats que amb el confinament han desaparegut de ple. Com que ho vaig fer poc temps tampoc vaig tenir temps d'acostumar-m'hi gaire.

Com valora l'amenaça que va fer pública el Tribunal Suprem en contra de la possibilitat que la Junta de Tractament permetés el confinament domiciliari?

Una prevaricació més. Una prova més que som presos polítics. Un exemple més que se'ns castiga per ser qui som, no pel que hem fet. I que això no va de lleis ni del codi penal. Va de venjança i de voluntat d'escarmient. Res de nou. Som on érem. Que encara hi hagi males persones que alimentin la falsedat que som uns privilegiats i que vivim entre luxes a Lledoners, només demonstra que la maldat no té límits. Res que no sabéssim. I tot i així estic més fort i determinat que mai.

Suposo que la dificultat per a les visites que genera el confinament és un patiment afegit a la presó. Pateix doblement per la seva situació i ara també per la de la família, que ha de fer front al confinament i al perill del coronavirus?

És clar. A casa estan bé. Per sort tothom està sa i poden treballar, estudiar o entrenar-se des de casa. Hi parlo cada dia, per telèfon. Vuit minuts. Però no hi ha res que pugui compensar la distància física. Potser aquesta situació ajudarà molta gent que no és conscient de la duresa que significa la presó a entendre com n'és de dràstica la mesura de privar algú de la seva llibertat.

Com ha afectat l'emergència sanitària a la presó? Respecte al dia a dia, però també en la convivència entre reclusos.

El dia a dia ha canviat radicalment. S'han aturat les classes, les activitats fora del mòdul –jo era monitor de spinning i ara no podem fer bicicleta–, les activitats de caire cultural... Tot i així, la relació entre els interns dins del mòdul és excel·lent. Com que estem més junts que mai, ens coneixem més els uns als altres i això et permet empatitzar millor amb la situació de cadascú.

Hi ha moltes queixes per part dels sindicats dels funcionaris de presons de falta de material de protecció sanitari i de personal. És així?

És evident que mai hi ha prou mascaretes, ni guants, ni material desinfectant. Entenc que si es queixen és perquè deuen tenir motius. Tanmateix, em fa l'efecte que, malauradament, aquest no és un problema de les presons, només, sinó de tot arreu. La crisi ha estat de tanta dimensió que ningú no estava preparat, en termes de material, per afrontar-la amb el temps que ha calgut fer-ho.

Com valora la gestió que ha fet el Govern espanyol d'aquesta crisi amb la recentralització de competències i el decret de l'estat d'alarma?

El Govern d'Espanya, amb la declaració de l'estat d'alarma, ha volgut liderar en solitari la gestió d'aquesta crisi, però tothom ha vist com s'ha improvisat, com s'han pres mesures contradictòries o com s'ha actuat amb retard. Sánchez va apostar per la recentralització, i va rebutjar la cooperació i treballar en complicitat amb les diferents institucions, per trobar solucions diverses, àgils i eficaces. En lloc d'això va respondre amb apel·lacions a la unitat, un discurs infantil sobre que el virus no entén de territoris ni ideologies, o un irresponsable marc bèl·lic amb una presència militar en l'escenografia que, personalment,

trobo d'un nacionalisme anacrònic i poc motivador. Tot plegat ha dificultat les respostes, i li ha restat autoritat, confiança i seguretat en la seva gestió.

Aquest marc bèl·lic de què parla es refereix a les rodes de premsa diàries del comitè d'emergència del Govern espanyol, farcides de caps militars i policials durant setmanes? Que li han semblat?

Absurd, ridícul i clarament contraproduent. No estem en guerra. Usar aquesta terminologia és del tot ofensiu per a tothom qui ha viscut o pateix encara una guerra. Pretendre fer passar els militars per cossos de seguretat civil és un intent ben galdós d'enganyar la gent. He sentit vergonya aliena. Però crec que tot plegat és prou indicador del nivell de país que ens ofereix, no ja el PP, sinó en aquest cas el PSOE. I aquest model, personalment, no fa que m'hi senti gens còmode. No som soldats. Hem de ser i actuar com a ciutadans i governants responsables. No protegim els nostres contra uns altres. El que hem de fer és ajudar els nostres metges i metgeses, personal sanitari, gestors i gestores, personal de seguretat, a més de sectors com el comerç, l'ensenyament, l'esport i la cultura, que vetllen perquè passem de la millor manera possible el confinament.

La reacció del sistema sanitari ha estat espectacular, però s'ha situat al límit. Creu que s'ha comès un error en el passat, menysvalorant els recursos necessaris per a la sanitat i les retallades que es van establir?

Crec que s'ha comès un error en menystenir sistemàticament durant dècades allò que és públic. La democràcia ha de ser un sistema que aspiri a corregir les injustícies derivades de la desigualtat econòmica i social utilitzant com a mitjà la igualtat polí-

"El 100.2 ens va donar petites llibertats que amb el confinament han desaparegut de ple"

"L'amenaça del Suprem per evitar el confinament domiciliari va ser una prevaricació més"

"Fer passar els militars per cossos de seguretat civils és un intent galdós d'enganyar a la gent"

Entrevista Raül Romeva

tica, i alhora un sistema que propugna que l'interès comú sigui definit i defensat pel conjunt de la societat. La societat occidental fa temps que necessita recuperar la idea del bé comú, i això passa per, entre altres, una política fiscal progressiva, més lluita contra la corrupció, promoure la responsabilitat ciutadana, i descentralitzar la gestió.

Com a europeista i exeuroparlamentari, com valora les reticències dels països centre-europeus i nòrdics a mutualitzar el deute que generi la crisi provocada pel coronavirus? La Unió Europea (UE) se la juga amb aquesta reacció?

Aquesta crisi institucional europea ve de lluny. Es parla molt de l'euroescepticisme, però a mi em preocupa molt més l'eurodcepció que alimenta aquesta mena de debats. Europa és un club d'Estat en què qui pren les decisions més importants són els governants de cada país, a qui només els mou guanyar les eleccions a casa seva. L'Europa dels Estats ja fa temps que fa aigües. Crec que la solució no passa per re-centralitzar els Estats, sinó per fer just el contrari: cedir competència en afers comuns cap amunt, cap a la UE; descentralitzar més en termes de gestió i responsabilitats; i, en qualsevol cas, establir més i millors mecanismes de coordinació. O Europa es reinventa en termes polítics i democràtics o no hi veig futur. I és una llàstima, perquè soc dels que pensen que, si no existís, s'hauria d'inventar. El problema no és Europa, sinó aquesta Europa. El nacionalisme d'Estat és un llast per al projecte europeu.

Quines mesures creu que caldrà prendre per poder tirar endavant la reconstrucció econòmica de Catalunya?

En aquest moment es preveu ja una disminució aquest any del PIB estatal en un 8%, que podria sobrepassar el 15% si la paràlisi econòmica s'allarga fins a l'estiu. Hem d'acceptar que el virus ha vingut per quedar-se, que trobarem aviat un tractament o una vacuna, però que mentrestant, adoptant les màximes precaucions, hem de convidre-hi, i afrontar eventuals rebrots, sense liquidar ni la vida social ni l'econòmica. És difícil preveure fins on arribarà el sotrac econòmic, però és essencial que les persones que van quedar més marginades en l'anterior crisi aquest cop no hi quedin.

Com veu el futur del procés polític català a favor de l'autodeterminació, la fi de la repressió i la República catalana? Es mantindrà amb la força que tenia abans del coronavirus?

Catalunya ha de poder participar amb veu pròpia en aquest món interdependent. Després de la pandèmia, continuarà tenint els mateixos o més problemes estructurals, i continuarem necessitant les eines pròpies d'un Estat modern, del segle XXI, per fer-hi front d'una manera plena. És més, sense sobiranía i sense eines pròpies serà molt complicat trobar solucions per afrontar els problemes que se'n derivaran i per protegir el seu entramat social i econòmic. No aspirem a ser un Estat per repetir els errors dels ja existents, sinó per corregir-los. No hem de voler ser un Estat amb la lògica del segle XIX, com és per exemple l'Estat espanyol, sinó un estat amb vocació universal, cons-

"El camí cap a la República catalana ja fa temps que ha entrat en una fase irreversible"

"El problema no és Europa, sinó aquesta Europa. El nacionalisme d'Estat és un llast"

"Cal canviar la lògica dels Estats nació per sistemes supraestatals més eficaços"

truït sobre la voluntat d'una corresponsabilitat universal i republicana que, com s'ha vist en el cas de la Covid-19, avui és indefugible. No es tracta de ser un Estat per tancar-se en si mateix, com fan els Trump, Bolsonaro i com volen fer aquí els Abascal, Casado i fins i tot Pedro Sánchez. Per altra banda, estic convençut que el camí cap a la República catalana ja fa temps que ha entrat en una fase irreversible. Sens dubte serà més difícil, més lent i més dolorós del que voldríem, però no hi veig alternativa.

Però de moment la taula de diàleg ha quedat ajornada. Creu que serà recuperable tal com estava plantejada?

Sí, ha de ser recuperada. És evident que els sectors més jacobins i centralitzadors de l'Estat voldran que el debat sobre les sobiranies caigui de l'agenda, però aquesta aposta està massa impregnada en el cor de molta gent. La monarquia ha quedat del tot desprestigiada, la judicatura en el seu conjunt s'ha demostrat una eina més partidista i política que al servei de l'Estat de dret, els grans grups de comunicació han fet un relat tergiversat, manipulat i fals sobre allò que hem fet alguns i per què ho hem fet, i els grans partits a l'Estat menyspreuen una vegada i una altra tot allò que no faci flaire de nacionalisme d'Estat. Tot això és el que ha fet que un republicà no nacionalista com jo hagi apostat per posar-me al costat de la democràcia fins al punt d'acabar a la presó per defensar aquesta idea. En cap moment me n'he penedit. Estic segur que la història ens acabarà donant la raó.

Com creu que canviará la nostra societat a partir d'aquesta emergència sanitària? Ens veiem abocats a un altre tipus de socialització?

Haurem de fer un gran esforç per no acceptar societats més tancades en nom de la seguretat. Després de la pandèmia segura-

ment hi haurà més desigualtat, més pobresa i més tensió social. La crisi sanitària tard o d'hora trobarà una solució, en forma de vacuna, però la part més difícil serà la recuperació social, econòmica i institucional. No podem fer concessions en drets civils, polítics o socials. En qualsevol cas, i per buscar un element positiu al fet que estem vivint, ara hem vist que, quan assumim de manera col·lectiva una responsabilitat, aconseguim grans resultats, no només per contenir la pandèmia, sinó també, per exemple, per reduir la pressió sobre el clima i el medi ambient. Aquesta presa de consciència col·lectiva, universal, resultarà fonamental en els pròxims temps. Tant de bo en sapiguem veure la necessitat i el potencial.

Així, creu que tindrem una societat més injusta després de l'emergència sanitària? I si és el cas, com caldrà evitar-ho?

És un dels riscos. En tota crisi sempre hi ha qui perd més que altres. Per això la recuperació no podrà ser igual per a tothom. Caldrà entendre que hi ha d'haver prioritats. Caldrà generositat i una gran aposta pública. Sense políiques keynesianes no serà possible reprendre la dinàmica econòmica, productiva, investigadora, creativa o social, entre altres.

Finalment, veu una oportunitat per repensar el nostre món, basat fins ara en una globalització depredadora socialment i mediambientalment parlant?

La Covid-19 és un d'aquells moments històrics que estableixen un abans i un després. Sense una consciència col·lectiva, sense entendre que el bé comú ha de ser universal, planetari, o no serà, sense entendre que, si no ens fem corresponsables del benestar de tothom, també d'aquelles parts del planeta que ho passen més malament, no ens en sortirem. Tant les causes com sobretot les conseqüències d'aquesta crisi només es podran afrontar des d'una perspectiva global, amb una governança i una democràcia també globals. El capitalisme ha de ser substituït per l'economia del bé comú, i la lògica dels estats nació per una redistribució de les competències a favor de sistemes supraestatals més eficaços i una gestió més subsidiaritzada –les decisions són sempre més efectives quan més a prop del ciutadà o ciutadana es prenen–, i per descomptat millor coordinats. La crisi econòmica del 2008, la gestió de les migracions o el canvi climàtic en són alguns exemples. Els fenòmens transnacionals, especialment en un món interdependent, requereixen respostes transnacionals. Si aposto de manera clara i sense ambigüïtats per una República catalana és perquè vull que aquesta república estigui al servei del bé comú, la consciència global i la corresponsabilitat davant dels grans reptes universals als quals hem, i haurem, de donar resposta.

Raül Romeva surt de la presó de Lledoners, a principis de març.

Tribuna

Distància no és equidistància

Antoni Aguiló

Filòsof del Centre d'Estudis Socials de la Universitat de Coïmbra

A llò que va començar com a mesura bàsica per aplanar la corba de contagis –a més d'un acte de solidaritat amb els professionals sanitaris i els grups de risc– s'ha consolidat com una nova norma de socialització. L'OMS recomana mantenir una distància mínima d'un metre entre persones. El missatge és senzill: com més ens aïllen físicament dels altres, més ràpid acabarà tot això. En altres paraules, el distanciament interpersonal és el millor per a tothom.

No obstant això, l'imperatiu polític i sanitari de la distància interpersonal s'enfronta a una contradicció inquietant: la cura mútua exigeix que estiguem físicament separats, la qual cosa entra en conflicte amb la lògica de l'organització social i de l'acció col·lectiva. Com podrem reorganitzar la protesta en un context vulnerable en què els nostres cossos ni tan sols poden tocar-se en públic? Com donarem continuitat a les lluites comunitàries per la democràcia i els drets humans quan s'ha fet evident la necessitat de prioritizar valors compartits i superar un sistema que ens vol atemorits i separats? Quin impacte té el distanciament forçós en els grups més vulnerables? Com afrontar, en definitiva, la presumible despolitització de l'espai públic que pugui generar l'erròniament anomenat *distanciament social*?

Cal anar amb compte de no confondre termes. En el context actual, la distància física interpersonal constitueix una mesura de salut pública, mentre que la idea de la distància social remet a un concepte de la sociologia urbana. Durant les dècades de 1920 i 1930, Robert Park va popularitzar el concepte en referència al conjunt de normes socials que dife-

rencien els individus i grups en funció de categories com l'ètnia, l'edat, el gènere, la classe social, la religió i la nacionalitat. Aquestes normes creen diferents graus de distància –moral, social i cultural– en forma de fenòmens com els prejudicis, la por o la discriminació. Per tot això Park deia que la distància social converteix les ciutats en “un mosaic de petits mons que es toquen sense arribar a penetrar-se”. Quan sistemes d'opressió com el capitalisme, el racisme i el patriarcat estableixen aquestes normes, poden acabar creant una geografia de la por i l'exclusió basada en marcadors com la raça, el gènere o la condició sexual: la política de guetos i camps de concentració del nazisme, la segregació racial de l'*apartheid* sud-africà, les lleis racistes de Jim Crow, que obligaven persones com Rosa Parks a estar-se detes a l'autobús davant dels seients buits, etc.

En el seu llibre *Raça, espai i llei*, la professora Sherene Razack descriu extensament les formes en què l'espai és definit i controlat per ideologies que produexen determinats cossos com a marginals i descartables, entre els quals els cossos sexualitzats que exerceixen la prostitució, els cossos reprimts que comparteixen intimitat en cambres fosques i els cossos estigmatitzats amb VIH. Avui cal demanar-se per les formes de control espacial que en resposta a la pandèmia afectaran sobretot els cossos més vulnerables: els cossos fràgils de la gent gran, els cossos *discapacitats* de les persones amb capacitats diverses, els cossos precaritzats dels treballadors

“La distància física interpersonal constitueix una mesura de salut pública, mentre que la idea de distància social remet a un concepte de la sociologia urbana”

empobrits, els cossos deshumanitzats que viuen al carrer i els cossos raciatitzats que viuen el confinament en camps de refugiats o en centres d'internament d'estrangers, entre altres col·lectius amb un risc més alt de contraure el virus.

L'espai no és un lloc buit ni neutral, sinó un camp de batalla en què es lliuren conteses ideològiques. Fa temps que la batalla l'està guanyant clarament el neoliberalisme mitjançant la imposició de lògiques que privatzen i criminalitzen l'espai. No en va deia Boaventura de Sousa que en els últims anys la gent s'ha tirat als carrers perquè és l'únic espai públic no colonitzat pels mercats. La reconfiguració de les relacions socials sota l'imperatiu de la distància social com a regla de l'anomenada *nova normalitat* ens obliga a estar atents a com podem contrarestar-ne els efectes perniciosos per a la democràcia i els drets humans. La recent suspensió de la democràcia a Hongria és certament un fet a tenir en compte, ja que mostra el lliscament de l'Estat cap a formes autoritàries. En països que van experimentar esclats socials el 2019, com Xile, el Govern ha limitat les concentracions en espais públics a un màxim de cinquanta persones mantenint la distància entre elles. En un cas extrem, el president de Filipines, Rodrigo Duterte, va autoritzar disparar a matar a tothom qui incompleixi el confinament.

És possible que la inseguretat i la incertesa que envolten les relacions socials es tradueixin en una reacció immunitària guiada per la por de la gent al contagí o a un nou brot viral. Aleshores nosaltres mateixos ens convertirem, recuperant l'expressió de Park, en “petits mons” cada vegada més aïllats, més disconnectats i tancats a la idea d'un món comú, que és el món de la interdependència, de l'ésser amb els altres i de la cura compartida.

Les lluites socials dels pròxims temps hauran d'aprendre a mantenir amb audàcia el difícil equilibri entre allò defensiu i allò ofensiu. Un moviment defensiu per combatre l'autoritarisme i la fragmentació de les lluites

Protesta dels sanitaris davant de l'Hospital de Manresa.

que probablement la nova normalitat comportarà. I un moviment ofensiu conscient que el benestar individual exigeix responsabilitat comuna, acció col·lectiva i participació activa en el benestar de la comunitat.

Per a això serà necessària una política de l'empatia radical basada en el compromís de buscar el que ens uneix. Jeremy Rifkin diu que l'única manera que té l'ésser humà de sobreuir a la guerra, a la degradació ambiental i al col·lapse econòmic és millorar l'empatia global. El problema és que tendim a empatitzar amb les persones que se'ns assemblen o estan més a prop nostre. Oblidem que som engranatges d'una maquinària capitalista global que ens connecta amb el patiment dels altres i al mateix temps ens distancia psicològicament d'ells: comprem dispositius electrònics que fan servir coltan extret en mines per nens i fem servir peces de roba fabricades per dones en tallers de sobreexplotació.

Ens hem d'assegurar que la distància física no condueixi a la distància social ni a la distància psicològica. En efecte, separació no vol dir desunió, ni distància, equidistància.

ESTEFANIA ESCOLÀ-ACN

Anàlisi

Joc de pressions

L'alcaldia de Badalona, en l'aire fins al darrer moment

El lideratge del Consistori badaloní estaria entre dos exalcaldes i cares polítiques antagòniques, Dolors Sabater i Xavier García Albiol, però els diversos partits auguren que la resolució final encara és imprevisible davant del naufragi de totes les negociacions fetes fins ara

Badalona s'ha convertit en un torneig d'esgrima polític des que l'alcalde socialista Àlex Pastor va haver de dimitir després de ser detingut per conduir en estat d'embriaguesa i trencar el confinament. I les fonts consultades dels diversos partits indiquen que les espases es mantindran en l'aire fins a l'últim minut, i la resolució final és imprevisible. D'ençà, l'alcaldia se situa entre la líder de Guanyem Badalona i exalcaldessa, Dolors Sabater, i el cap de files del PP i també exalcalde, Xavier García Albiol. Dues cares polítiques antagòniques que representen dos models de Badalona contraposats. Però mentre Sabater parteix amb quatre re-

Ferran Espada

gidors –set si comptem els tres d'ERC que anaven a la coalició electoral de Badalona Valenta–, i necessita sumar els 14 de la majoria absoluta per ser alcaldessa, García Albiol en té prou amb els seus 11 regidors, ja que per llei podria ser alcalde en minoria en ser la força més votada. Sabater necessita, en canvi, el concurs dels sis regidors socialistes, a banda d'algún més –o bé els dos de Badalona en Comú Podem o el de JxCat.

Una operació en què ara mateix el PSC no està disposat a participar. De moment els socialistes pressionen amb l'abstenció que suposaria presentar de candidat a l'alcaldia el seu portaveu municipal Rubén Guijarro. Una circumstància que acabaria fent alcalde Albiol. Tot un joc de pressions per mirar d'obrir altres oportunitats per als socialistes, que han quedat molt tocats per l'afer de Pastor. Sense oblidar les negociacions que també es produïxen fora de Badalona en l'àmbit nacional.

Les maniobres són diverses, però fins al moment totes han naufragat. El darrer moviment ha estat el capitanejat pel PSC oferint a ERC una alcaldia compartida. Una proposta que ha sacsejat l'assemblea local dels republicans, dividida entre els que van apostar per la coalició de Badalona Valenta, encapçalada per Sabater –operació impulsada pel que havia estat cap de cartell d'Es-

querra, Oriol Lladó–, i aquells que atribueixen a aquesta candidatura l'afebliment de posicions d'ERC a Badalona, i que té com a figura visible el regidor republicà i president de l'agrupació local d'ERC a Badalona, Àlex Montornès. Malgrat que Montornès va acceptar explorar la via socialista, l'operació va ser criticada durament per Lladó i per les Joventuts d'ERC, que acusen el PSC de fer la proposta amb “mala fe”, i va acabar sent abortada per la direcció nacional dels republicans. Els contactes previstos a nivell local entre socialistes i republicans van ser fulminentment suspesos, i Montornès va haver de demanar disculpes públiques.

Les fonts de la direcció nacional d'ERC consultades són expeditives: “ERC tanca files amb Dolors Sabater com a alcaldessa per a Badalona”. Les mateixes fonts asseguren que la prioritat dels republicans “és evitar que Albiol sigui l'alcalde”. “Però això no vol dir que abdiquem el nostre compromís amb Sabater com a alcaldable”, afegixen, i certifiquen que defensaran la seva candidatura “fins al final”. Els republicans admeten que la situació a Badalona és “complicada” i caldrà esperar fins a “l'últim minut”.

Per la seva part, des del PSC es rebutja donar l'alcaldia a Sabater. “Nosaltres hem fet una proposta alternativa i generosa”, recorden, i adverteixen que, si no tira endavant l'entesa de les esquerres i Albiol és alcalde, “la responsabilitat no serà dels socialistes”. Mentre Sabater assegura que “les negociacions estan obertes”, demana aparcar velles disputes locals i fer política de “mà estesa” entre les esquerres.

Badalona està immersa en una aferrissada partida de pòquer per l'alcaldia entre les forces d'esquerres on, de moment, predominen els farols. Mentrestant Albiol s'ho mira sabent que té l'as a la mània de la força més votada i només ha d'esperar assegut que el cadàver polític de l'adversari passi per davant de casa seva si no s'arriba a un acord alternatiu. L'única certesa a hores d'ara és que, passi el que passi, el 12 de maig sortirem de dubtes, perquè és el dia fixat per fer el ple d'investidura. I és probable que la incertesa i les maniobres es mantinguin fins a aquell mateix dia.

Xavier García Albiol i Dolors Sabater, en el ple del 2 de maig passat.

La política de Badalona, immersa en una partida de pòquer aferrissada i plena de farols

Tribuna

Badalona: frenar l'avenç populista en temps de crisi

Representants de les forces municipals de Badalona en el ple del 2 de maig passat.

Dolors Sabater

Presidenta del Grup Municipal Guanyem Badalona en Comú

En l'actualitat política vigent, a punt de celebrar-se el primer aniversari de les eleccions municipals del maig del 2019, la complexitat per assolir majoria al ple i configurar governs municipals estables ha tornat a ser titular de portada per la crisi política que viu Badalona. La convulsa dimisió de l'alcalde Pastor (PSC) en plena pandèmia de la Covid-19 torna el consistori a la casella de sortida, i els resultats que van expressar la voluntat dels votants fa un any dibuixen altra vegada el tauler de joc. Badalona té, mitjançant les 27 persones electes que componen el ple municipal, una nova oportunitat per decidir com

configura el seu Govern i en mans de qui posa el lideratge de l'equip, qui deixa a l'oposició, i com articula la governança per poder desenvolupar polítiques públiques que la treguin del bloqueig i del creixent sentiment de fallida que envaeix la població. Com si es tractés d'una d'aquelles crülles de la història que planteja el mestre Josep Fontana, ho analitzo amb l'esperança que res està preeterminat encara, però amb la certesa que el que fem ara pot ser determinant per als anys que vindran.

Badalona es fa mirar, perquè el que hi passa té significats i conseqüències molt més enllà dels límits locals. Tal com ja s'ha referenciat a bastament, la ciutat ha esdevingut un laboratori del lepenisme i un focus d'exploració de com l'ús del racisme i de la criminalització de la pobresa són fàbrica de vots de les classes populars capitalitzats per la dreta, en aquest cas per un dels líders més extrems del Partit Popular (PP), l'exalcalde Xavier García Albiol. Això ha convertit Badalona en indicador de com penetra en societats postindus-

“Per no repetir errors i per evitar tenir el Partit Popular al Govern per molts anys, cal que el PSC es decideixi a sumar al bloc de progrés i sigui part de la solució”

trials desafavorides l'avenç de l'extrema dreta que es produeix a tot Europa. I la converteix també en la possible plaça des d'on fer rebrotar el PP a Catalunya, comptant amb la doble capacitat d'absorbir tot el que hi ha a la seva dreta, i alhora –i això es va comprovar a les eleccions del maig passat– atraure la confiança d'un votant molt més transversal.

El cas és que ja des del 2007 Badalona s'ha convertit en una doble anomalia en el mapa polític català, per la sobrerepresentació del Partit Popular, que la distingeix significativament de la resta de poblacions, i que li atorga un biaix ideològic de dreta-extrema dreta, desencaixant a priori amb la composició socioeconòmica majoritària –població treballadora que inclou uns alts índexs de pobresa i empobriment en curs– i amb la cultura democràtica de lluites compartides. Per això cal abordar-ho amb tot el rigor que imposa afrontar el populisme pur i dur, i cal revisar com s'ha arribat fins aquí, amb la mirada alçada. Per poder aprendre dels errors i no repetir-los, sobretot tenint present que, si no s'actua de forma estratègica, l'any 2023 el PP podria obtenir la majoria absoluta, que ara ja té a tocar.

Recordem que els resultats electorals i la diferent posició del PSC no van permetre el 2019 tornar a constituir un ajuntament plural i del canvi com el del 2015 –que va ser interromput el 2018 per una moció de censura de PSC-PP-Cs–, però si que va fer possible tornar a frenar l'entrada del Partit Popular al Govern en retirar-se la candidatura de la formació d'esquer-

res més votada –Badalona Valenta, formada per Guanyem i ERC Avancem Més–, que va donar suport instrumental al PSC per evitar, precisament, que Albiol tornés a l'alcaldia.

L'aposta va resultar fallida i, malgrat la suma d'En Comú Podem, el Govern del PSC va escollir seguir en minoria, feble, sense projecte i sense lideratge, ofegat pel bloqueig d'una maquinària municipal pendent de modernitzar-se i per totes les traves burocràtiques i financeres que les lleis Montoro encara vigents tenallen. La percepció després d'un any és que ara la principal fàbrica de suports que va acumulant Albiol és el gran descontentament per com funciona i resol–o no resol– els problemes de la ciutat el Govern municipal, i l'episodi que ha envoltat la dimissió de l'alcalde no ha ajudat gens a prestigiar el Govern actual. La darrera lliçó apresa és, per tant, que, per molt que siguin de progrés, si els governs són febles, inestables i no poden resoldre els problemes de la gent, el populisme a la ciutat continua creixent amb força.

Ara, amb la Covid-19, ens ve un moment de gran patiment de la ciutadania. En la darrera crisi el populisme va aconseguir que la potencial crítica contra uns governs ferotgement neoliberals que carregaven damunt les espatlles de les famílies el cost de la crisi –reforma laboral, 135, les retallades...– fos desviada i convertida en racisme. Tenim més motius que mai per assolir un Govern de progrés fort, cohesionat, decididament compromès en l'impuls de polítiques públiques al servei de les persones, la cura i el sostinent de la vida, impulsor de la seguretat humana i la recuperació econòmica sostenible, amb un lideratge de consens, transversal i feminista. Això és el que realment pot aturar l'avenç de la dreta. Toca deixar de banda la testosterona i negociar i governar en clau relacional. Les negociacions estan obertes i la mà estesa. Badalona té una situació excepcional. Per no repetir errors i per evitar tenir el PP al Govern per molts anys, cal que el PSC es decideixi a sumar al bloc de progrés i sigui part de la solució.

Actualitat Estado de alarma

Las rectificaciones marcan la gestión de la Covid-19

El Gobierno estatal ha cambiado de criterio continuamente. La Generalitat critica que sus propuestas no se han tenido en cuenta desde el inicio, aunque en numerosas ocasiones el equipo de Pedro Sánchez ha acabado por incluirlas con retraso y matices

Maria Rubio
BARCELONA

La centralización de las competencias para gestionar la crisis del coronavirus ha dejado en el calendario una retahíla de cambios de directrices desde el Gobierno estatal, muy criticadas por la Generalitat de Catalunya. Ante la emergencia sanitaria, el Ejecutivo encabezado por Pedro Sánchez consideró que había que tomar las decisiones únicamente desde Madrid, una apuesta nada inocua que tensaba todavía más las relaciones con los gobiernos autonómicos en pleno conflicto territorial, y en especial con el vasco y el catalán. La Generalitat ha denunciado reiteradamente el experimento de centralización de órdenes, decididas a golpe de ensayo y error, en detrimento de la eficacia en la gestión, sobre todo después de que Sánchez haya hecho caso omiso a algunas de las propuestas del Govern para, días después, reorientarlas con aproximaciones evidentes al criterio catalán.

El cierre de las fronteras

Así ocurrió al principio de la gestión de la crisis, cuando el presidente Quim Torra pidió el cierre de todas las fronteras el 13 de marzo, un día antes del decreto de estado de alarma. La petición fue descalificada, pero al día siguiente Sánchez, tal como hacían otros gobernantes europeos, ordenaba el cierre de fronteras terrestres, que se hizo efectivo el 16 de marzo con la publicación en el Boletín Oficial del Estado (BOE). Paradójicamente, lo que no mandó el Ejecutivo español fue el cierre de los accesos por vía aérea y marítima, algo que no se entendió desde Catalunya, donde se encuentra el segundo aeropuerto más grande del Estado y el puerto más grande de cruceros del Mediterráneo.

No fue hasta la medianoche del 21 de marzo, y después de que el Govern insistiera durante toda la semana, que las limitaciones de movilidad se ampliaron a aeropuertos y puertos, de tal manera que solo se permitía el acceso a ciudadanos españoles o residentes en el Estado español, de la

Corredores en el Passeig Marítim.

química y farmacéutica, los transportes para que los trabajadores de los hospitales puedan ir a trabajar cada mañana, el sector textil y el agroalimentario". Ante la insistencia del Govern, que pedía un confinamiento total de los sectores no esenciales, el ministro de Sanidad, Salvador Illa, llegó a afirmar que "lo peor es proponer medidas que no se pueden cumplir".

Días más tarde, el 28 de marzo, con más de 72.200 positivos y 5.690 muertos, Pedro Sánchez anuncia el endurecimiento de este confinamiento, que no afectaba, obviamente, a la agricultura y a la industria de la alimentación, ni la fabricación de equipos médicos o de productos farmacéuticos: "Creo que es una medida muy positiva y necesaria, alternativa al cierre total de la actividad económica", decía Sánchez. Quince días después, el Gobierno español decidió volver a permitir la actividad de sectores no esenciales de la economía, una decisión que la Generalitat no entendió: "Es una temeridad y una imprudencia absoluta", decía Torra en la videoconferencia de presidentes autonómicos del 12 de abril.

Comprar material de protección

Una de las principales líneas de actuación desde Madrid en cuanto a la centralización de competencias tenía que ser la compra de material. Finalmente, parte de los equipos de protección individual (EPI) y otros materiales también los han tenido que adquirir las comunidades, en un contexto de mercado internacional salvaje donde cada país ha luchado para cubrir sus necesidades. El conseller de Interior, Miquel Buch, lamentó que la compra centralizada de material "retrasara" el abastecimiento por parte de la Generalitat, mientras la portavoz del Govern, Meritxell Budó, aseguraba el 26 de marzo que la Generalitat estaba proporcionando el 90% del material, como por ejemplo mascarillas, batas y respiradores: "Con pedidos propios habríamos ganado un tiempo precioso que ahora no tenemos", decía Budó.

La salida de los niños a la calle

Con la curva de contagios ya contenida y la vista puesta en el plan de desconfinamiento, los cambios de criterio del Ejecutivo español se mantuvieron. Desde la so-

El Govern no entendió al principio la decisión del Gobierno de no cerrar el puerto y el aeropuerto

Salvador Illa criticó al Govern: "Lo peor es proponer medidas que no se pueden cumplir"

Meritxell Budó denunció: "Con pedidos propios habríamos ganado un tiempo precioso"

Un grupo de sanitarios conversa en la calle, con su vestuario habitual y con mascarilla protectora.

ciedad civil se reclamaba que los menores de edad pudieran salir a la calle en algún momento y la Generalitat propuso franjas horarias de paseo para todos los menores de 18 años, pero el Gobierno español anunció un desconfinamiento para menores de 12 años y solo para acompañar a los adultos a realizar actividades permitidas, como por ejemplo hacer la compra.

Días más tarde, el 21 de abril, llegó la rectificación de Madrid, que amplió la franja de edad hasta los 14 años y especificó que estos menores podrían salir a la calle para pasear y jugar: "Irán siempre acompañados, serán paseos cortos y no podrán ir al parque", decía Calviño. La consellera de Salut, Alba Vergés, agradeció el cambio de orientación, pero acusó al Gobierno español de "improvisación". Además, Vergés seguía considerando que la propuesta era insuficiente: "Incorporamos a los adolescentes hasta los 18 años porque nosotros tenemos que amparar a los menores de edad. No podemos dejar una franja de menores desprotegida".

Posteriormente a la propuesta de salida de menores, el Gobierno también fijó franjas horarias para segmentar el retorno a la calle de toda la población para pasear y hacer deporte. De nuevo, una semana antes ya lo habían puesto sobre la mesa las

El eco de los sábados por videoconferencia

El Gobierno español ha mantenido una línea abierta con los gobiernos autonómicos mediante las reuniones de presidentes, en las cuales Pedro Sánchez despacha con los jefes de los ejecutivos autonómicos cada domingo. El Govern critica que los encuentros por videoconferencia no sirven para deliberar medidas a tomar, ya que previamente han sido adoptadas por el Ejecutivo español. Quim Torra las caracterizó como "el eco de los sábados", ya que el presidente español "se limita a repetir los anuncios hechos el día antes en rueda de prensa". Al margen de Madrid, la Generalitat ha hecho sus propuestas, como el cierre de la Conca d'Òdena o su actual plan de desconfinamiento.

autonomías, como Catalunya, que había fijado hasta siete franjas horarias para hacer deporte, pasear, horarios seguros para la tercera edad y unas horas de juego para los menores, entre otros.

Provincias o regiones sanitarias

La última polémica se ha generado a raíz del marco territorial del desconfinamiento que entrará en su primera fase el 11 de mayo, anunciado por Pedro Sánchez en una comparecencia el pasado 29 de abril. La Generalitat había señalado en reiteradas ocasiones que la vuelta a la normalidad no podía ser homogénea en todo el territorio y había reclamado el retorno de las competencias para gestionar el desconfinamiento catalán. Si bien en un primer momento el Ejecutivo estatal se cerró en banda a la aplicación de medidas territorializadas, durante una nueva comparecencia Sánchez explicó que el marco territorial del plan de desescalada se haría por provincias, de forma que las sucesivas fases se podrían ir aplicando de forma asimétrica.

Esta propuesta tampoco gustó al Govern, el cuál denunció que ni la población desarrolla su vida de acuerdo con el marco administrativo provincial, ni el servicio sanitario catalán está organizado según estas áreas, ni la realidad del corona-

virus se puede observar de acuerdo con un marco administrativo caduco: "Hacer esto en la provincia de Barcelona, por ejemplo, no tendría demasiado sentido. No es igual la situación en la ciudad de Barcelona que en otros municipios mucho más pequeños de la Anoia, el Bages o el Berguedà", decía Vergés. Además, la consellera reiteró que el sistema no recogía datos de la evolución de la pandemia por provincias, un hecho que imposibilita estudiar cuándo se puede saltar de fase de desconfinamiento de acuerdo con la evolución de los datos de la epidemia. La propuesta de la Generalitat reivindica la actuación por regiones sanitarias, con las que se trabaja en Catalunya desde hace décadas, más homogéneas en cuanto a población y más próximas a las necesidades de atención frente al coronavirus.

El pasado domingo, el ministro de Sanidad, Salvador Illa, y la consellera Alba Vergés mantuvieron una conversación telefónica para discutir este punto. Si bien fuentes de la Generalitat aseguraron que el Gobierno español había aceptado la necesidad de respetar las regiones sanitarias, poco después Illa lo desmentía: "Lo estudiaremos". La secretaria general de ERC, Marta Rovira, incluso llegó a asegurar que el Gobierno estatal no había aceptado la propuesta "porque venía de Catalunya".

De momento, según el BOE, el Gobierno español ha abierto la puerta a establecer ámbitos de actuación en unidades de nivel territorial diferentes mediante un proceso durante el cual se deberían explicar los motivos por los cuales se considera mejor un marco distinto a la provincia.

Para conseguir el apoyo parlamentario suficiente para la cuarta prórroga del estado de alarma, el Gobierno de Pedro Sánchez, que también había retirado a los mandos del Ejército, la Policía y la Guardia Civil de sus ruedas de prensa, intentó relativizar la existencia del mando único establecido para hacer frente a la emergencia y prometió "cogobernanza". Eso consistiría en que las administraciones autonómicas, a las que no se devuelven de momento las competencias estatutarias arrebatadas, remitan al Ministerio de Sanidad sus propuestas para cambios de fase en la desescalada, con una descripción de las medidas que se pretenden adoptar y un análisis estratégico del sistema sanitario. El Gobierno español se reserva, en cualquier caso, la decisión final.

El apoyo en el Congreso lo consiguió gracias a una nueva mayoría, con el voto favorable del PNV, que entiende que el Ejecutivo accedió a "acordar con cada comunidad autónoma aspectos clave de la lucha contra la pandemia", y el de Cs, que afirman haber conseguido la desvinculación de los ERTE del estado de alarma y un régimen semanal de consultas con su partido para consensuar el desconfinamiento.

Els negocis es reactiven a mig gas i preocupats per la viabilitat

L'automobilística SEAT treballa a un terç de la seva capacitat, la restauració i les botigues de roba obren sota mínims per la manca de seguretat i les perruqueries es beneficien de la cita prèvia

La indústria automobilística, un dels sectors més potents de Catalunya, va fer els primers passos per reactivar-se a finals d'abril.

David Rodríguez
BARCELONA

Amb cita prèvia i amb mesures de seguretat i higiene. L'activitat econòmica durant la fase 0 del desconfinament per la pandèmia del coronavirus s'ha iniciat amb normalitat, bàsicament a les perruqueries. Tot i que la indústria automobilística, com la companyia SEAT, fa més d'una setmana que ha reprès la feina amb limitacions, la restauració i els establiments comercials ho fan fet de manera testimonial per la impossibilitat de garantir la seguretat necessària amb les restriccions que imposa l'Administració per assegurar la salut pública.

Després d'una Setmana Santa atípica, les empreses dels sectors no essencials ja van reprendre els torns de treball, però, en alguns casos, el fet de no disposar dels elements de protecció necessaris per als empleats va provocar que es fessin enrere. La mateixa situació s'ha tornat a produir a partir del 4 de maig, dia marcat pel Govern de l'Estat perquè determinats àmbits, com la restauració o el comerç detallista, obrissin les portes de nou, gràcies a l'entrada en vigor de la fase 0 del pla de desconfinament.

Els vehicles, a mig gas

A la indústria automobilística, un dels sectors econòmics més potents a Catalunya, els primers passos ja es van fer a finals d'abril. "A hores d'ara, treballem amb el personal amb una distància mínima de dos

Una perruqueria del Maresme reoberta amb mascaretes i distància de seguretat.

El 35% dels comerços han reprès l'activitat; a la restauració la xifra és només del 10%

metres, gairebé amb 5.000 persones, fet que suposa un terç de la plantilla i amb espais medicalitzats on s'atén les persones que tenen més de 37,5 graus de temperatura". Així explica el nou dia a dia de la planta de SEAT a Martorell el president del comitè d'empresa, Matías Carnero.

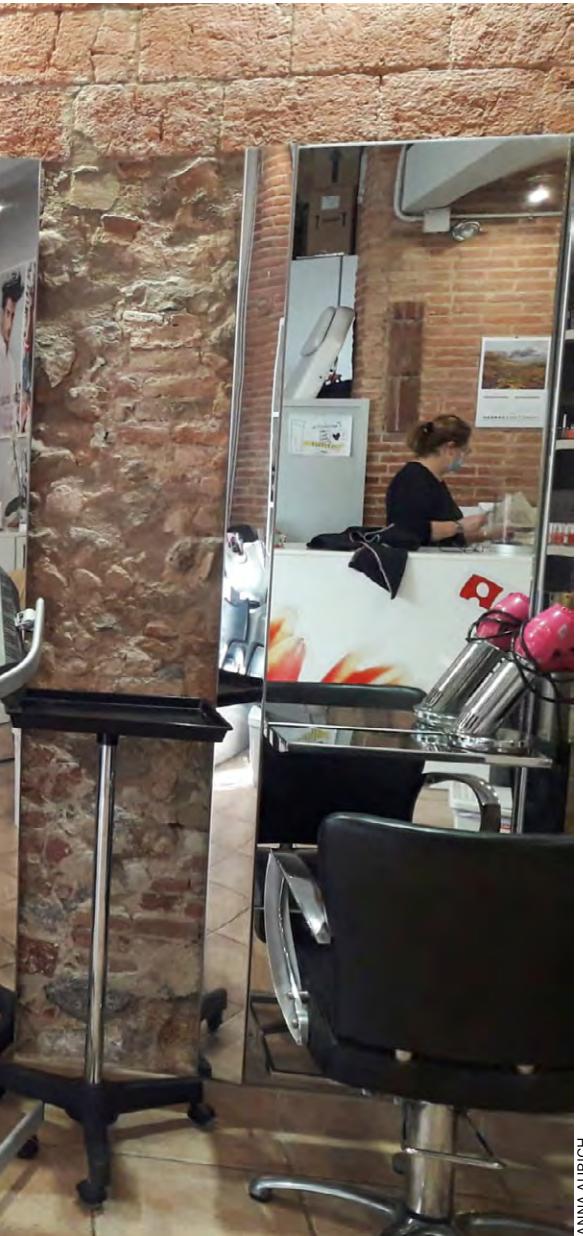
SEAT té previst iniciar la setmana de l'11 de maig un segon torn per fabricar el nou model de León. "És un dels nostres projectes prioritaris", precisa Carnero, que, a més a més, recorda la capacitat econòmica de la firma per avalar la salut, ja que efectua 15.000 tests als seus treballadors, ha adquirit 400 termòmetres i els entrega dues mascaretes al dia.

Tot i formar part del mateix sector, l'activitat a la fàbrica de Nissan a les plantes de

Barcelona i Montcada i Reixac no s'ha posat en marxa a conseqüència de la vaga indefinida iniciada pels seus treballadors. Des de Comissions Obreres (CCOO) es justifica la protesta perquè "l'empresa no ha aclarit en cap moment les perspectives industrials de futur de la plantilla". Aquesta incertesa es tradueix en el risc de perdre 3.000 llocs de treball directes i gairebé 20.000 d'indirectes. Per això, el sindicat demana al Govern de la Generalitat un pla industrial que salvi l'ocupació.

Servei a domicili en la restauració

Un futur que tampoc es dibuixa gaire clar per a la restauració, un dels sectors que tenia autorització per apujar la persiana a partir del 4 de maig amb l'obligació d'ofrir exclusivament un servei a domicili o de recollida a l'establiment. El director del Gremi de Restauració de Barcelona, Roger Pallarols, adverteix que molts bars i restaurants no podran obrir com a mínim fins a mitjans del mes de juny. "Tres de cada quatre terrasses hauran de començar amb menys de cinc cadires", afegeix.

Gremi de Restauració proposa expandir-les als carrers per treure els restaurants al carrer durant una bona temporada.

“En teníem ganas i necessitat, però ens ha passat per davant una muntanya complicada”. La metàfora l'utilitza el president de Pimec Comerç, Àlex Goñi, per explicar les sensacions que han tingut durant aquesta setmana de la fase 0 del confinament. Excepte les perruqueries i els centres d'estètica, habituats al sistema de cita prèvia i a les bones pràctiques en les condicions higièniques, Goñi quantifica en un 10% els establiments de restauració que han obert les seves portes els darrers dies.

Una “muntanya” per al comerç

Si els restaurants només poden fer menjars per entregar-los a domicili, les botigues de roba han d'establir uns protocols severs per higienitzar les peces, netjar els emprovadors i limitar l'aforament. “Amb tantes pugues és normal que molts es facin enrere”, matisa Goñi. En àmbits com les ferreteries i les tintorerries, segons les mateixes dades de Pimec, l'activitat ha estat superior.

La patronal Pimec situa en el 35% els comerços que han reprès l'activitat en aquesta fase. Constatant aquesta realitat, Àlex Goñi sol·licita que, “mantenint i garantint la seguretat, el Govern flexibilitzi determinades normes per dinamitzar l'activitat comercial i que no torni a publicar el Reial Decret al BOE poques hores abans de l'obertura dels locals”.

Per la seva banda, el president del Consell de Gremis de Comerç, Serveis i Turisme de Barcelona, Joan Guillen, insisteix que, avui dia, “l'aspecte econòmic marca si un negoci pot estar obert o no, i en aquests moments això fa més por que la salut”. A més a més, recorda que els comerços no disposen de les mesures de seguretat necessàries i, com que no s'han comunicat amb antelació, els botiguers no s'han pogut adaptar a la nova normativa.

Des de Comertia, una altra de les associacions del sector comercial, es llança un missatge similar. L'entitat, que agrupa les empreses familiars de venda al detall, calcula que menys del 25% de les botigues han tornat a la feina. “No hem tingut la capacitat de preparar-nos per dissenyar una estructura de cita prèvia”, assenyala el seu president, David Sánchez. Aquest és un dels requeriments imprescindibles durant la primera fase de la desescalada per garantir la seguretat de clients i treballadors.

Aliada de les perruqueries

La cita prèvia és, precisament, la que ha beneficiat les clíniques veterinàries, els centres d'estètica i les perruqueries, els sectors que amb més força han reiniciat l'activitat després de set setmanes de tancament. Tot i ser un servei en què el contacte entre el client i el professional és total, els protocols que ja utilitzaven aquests locals abans de la

Superàvit municipal per impulsar l'economia

La patronal de la petita i mitjana empresa Pimec demana que els ajuntaments puguin disposar del superàvit de l'any 2019 i dels romants de pressuposts per impulsar projectes de reactivació econòmica. Els càlculs de l'entitat indiquen que la mesura generaria 2.700 milions d'euros per als consistoris catalans amb l'objectiu de mantenir els llocs de treball que estan en perill per la crisi del coronavirus.

de regulació temporal d'ocupació (ERTO). La federació desconeix si es pot mantenir part de la plantilla dins dels expedients o com fer-la tornar de manera progressiva a la feina. Gel hidroalcohòlic, mascaretes, guants i bates d'un sol ús han omplert l'espai que abans ocupaven a les revistes, les tovalloles i les cues de clients. La neteja i la desinfecció han passat a formar part del dia a dia del seu negoci.

La precipitació, derivada del retard en la publicació de la normativa, ha fet que, en poc més de tres dies, els establiments s'hagin hagut de preparar. “Teníem previst obrir el 12 de maig i encara no havíem rebut el material preventiu dels nostres proveïdors”. Tot i la tornada a la feina, la federació admés que la manca de visitants estrangers perjudicarà els centres i els salons ubicats en zones amb una densitat turística alta.

Molas augura que la Covid-19 es pot emportar un 40% de les perruqueries de Catalunya. La presidenta de la federació diu que la crisi del coronavirus ha destapat la reivindicació que sempre s'havia fet des del gremi en el sentit que es tracta d’“un sector essencial de primera necessitat”.

Aquests són alguns dels retrats que deixa la fase 0 del desconfinament. A partir del dia 11 de maig, si les condicions sanitàries ho permeten, s'iniciarà la fase 1, en la qual els allotjaments turístics i hotels podran obrir amb el 30% d'ocupació i els espais comuns tancats. Així mateix, les cases de turisme podran acollir residents de la mateixa província. El perill seran els treballadors fixos discontinus, que no tindran ni feina ni atur. Els concessionaris de cotxes, que durant tot el mes d'abril han venut com un sol dia de febrer, seran un altre sector que tornarà. Són alguns dels interrogants que planteja la fase 1.

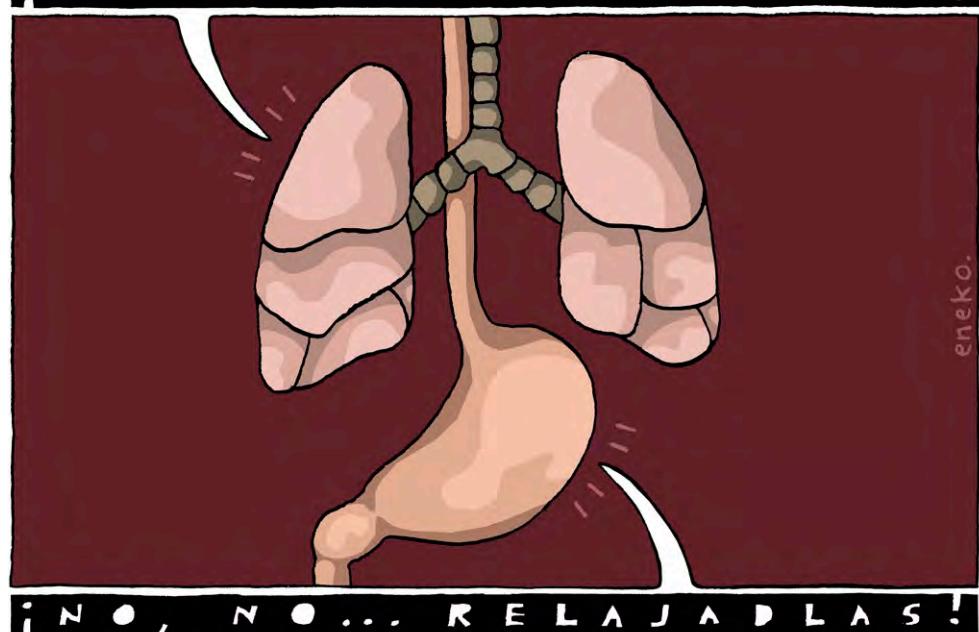
pandèmia del coronavirus els han servit per arribar més aviat al nou escenari.

Malgrat que la presidenta de la Federació Catalana de Perruqueries, Carme Molas, instava fa uns dies a no obrir els establiments perquè s'havien trobat que “la gent no tenia material” i no volien “abocar a la precipitació del col·lectiu en general”, les dades aportades per Pimec parlen d'un 80% de locals oberts a tot Catalunya.

Igual que a altres sectors, la tornada a mig gas de les perruqueries també els genera la incertesa de com gestionar els treballadors que es troben en un expedient

El dibuix de l'Eneko

¡ENDURECE D LAS MEDIDAS DE CONFINAMIENTO!

El Gremi de Restauració adverteix que “les grans restriccions en relació amb l'aforament retardaran l'obertura dels negocis”. Pallarols, de fet, qualifica d’“incoherents que s'hagi limitat a la meitat l'espai de les terrasses en comptes d'ampliar les vores”. Davant d'aquests requeriments, el director del gremi revela que a determinats establiments no els surt a compte aixecar de moment la persiana. “Per obrir amb pèrdues i no cobrir ni les despeses, molts prefereixen esperar-se”, explica.

El col·lectiu critica que el pla de desconfinament impulsat pel Govern central únicament permet l'entrega de menjar per emportar-se, “alternativa insuficient perquè els números surtin”. En aquest sentit, recorden que el menjar no és la font d'ingressos principal d'un bar o restaurant. Per això, alguns establiments esperen arrancar amb l'inici de la segona o la tercera fase.

Una vegada més, Pallarols aprofita per denunciar “la política antiterrasses de Collau, que, juntament amb la crisi sanitària, farà tancar un 25% de les que hi ha a Barcelona”, assegura. A més de la crítica, el

Actualitat Transporte y urbanismo

La nueva movilidad que llega tras la pandemia del coronavirus

La desescalada conduce hacia una redistribución del espacio público en Barcelona, que puede acelerar que peatones y ciclistas ganen terreno en la ciudad a costa del vehículo privado

Jordi Bes
BARCELONA

El coronavirus obliga a hacer cambios en la movilidad urbana de Barcelona. Mantener las distancias es primordial para evitar nuevos contagios, algo que parece difícil de conseguir en calles masificadas y en el transporte público. Se quiere evitar un trasvase de usuarios al coche y el consecuente aumento de la contaminación. Es por ello que el Ayuntamiento ha decidido cortar vías al tráfico y ampliar el espacio para peatones y bicicletas. Pero estas medidas son solo la antecámara de lo que está por venir.

Y es que la ciudad va camino de acelerar algunas modificaciones en el espacio público que ya eran muy demandadas por colectivos que piden desde hace tiempo reducir el protagonismo del vehículo privado. Eso sí, en el Consistorio barcelonés avisan de que el alcance de las medidas estará condicionado a cómo quede su capa-

cidad presupuestaria ante la disminución de los ingresos en las arcas municipales.

Desde que se inició el confinamiento, a mediados del mes de marzo, se ha registrado una caída de usuarios en el transporte público y del tráfico rodado, lo que ha ido acompañado de una reducción histórica de la polución. Sin embargo, la recuperación de la actividad económica, que ha estado paralizada durante semanas para frenar el coronavirus, lentamente se abrirá paso, y con ello habrá un incremento de la movilidad que debería compaginarse con el mantenimiento de las distancias.

En el transporte público, por ahora, hay que entrar con mascarilla. Se recomienda el uso del Bicing, y el Ayuntamiento ya ha empezado a hacer realidad medidas de "urbanismo táctico" para tratar de garantizar el distanciamiento. Prevé invertir 4,4 millones de euros en 30.000 metros cuadrados nuevos –12 kilómetros– para peatones, 17 intervenciones de mejora en el carril bus y 21 kilómetros de carril bici.

Entre estas medidas figura dejar un solo carril de coches en la calle Consell de Cent y cerrar al tráfico los laterales de la Diagonal y la Gran Vía. Se unen al corte del tráfico 44 calles, para facilitar el paseo ciudadano, por ahora durante la desescalada del confinamiento. La duda es si todas estas medidas han venido para quedarse. La teniente de alcalde de Movilidad, Janet Sanz, ya deja entrever que no serán iniciativas tan provisionales como cabría imaginarse. "Puede que buena parte acaben consolidándose como estructurales", asevera.

En otros casos, el objetivo es acelerarlas, como el plan para sacar las motos de las aceras del barrio de Gràcia, una medida que ahora se ejecuta en otros puntos

Cambio de hábitos

ALGUNAS OBLIGACIONES Y RECOMENDACIONES PARA VIAJAR

EN TAXI

- Mascarillas obligatorias para usuarios y conductores
- Dejar libre el asiento de al lado del conductor
- Ocupación máxima de dos pasajeros en la segunda y tercera fila*
- Procurar abrir la puerta con la mano no dominante y mantener la distancia de seguridad
- Se recomienda pagar con tarjeta

EN BICING

- Usar mascarilla y guantes
- Evitar tocarse la cara durante el trayecto
- Taparse con el antebrazo en caso de estornudar o toser
- Mantener dos metros de distancia con los otros ciclistas
- Procurar no usar carriles bidireccionales y zonas de peatones
- Utilizar la 'app' de Bicing para retirar o dejar las bicicletas
- Lavarse bien las manos antes y después de cada trayecto
- Evitar usarlo en caso de haber sido diagnosticado en los últimos 14 días, de tener síntomas o de estar en contacto con alguien contagiado

EN TRANSPORTE PÚBLICO

- Mascarillas obligatorias en vehículos, estaciones, paradas o pasillos
- También se recomienda usar guantes
- Prever más tiempo de lo habitual para realizar el desplazamiento
- Procurar mantener la distancia de seguridad con los demás usuarios
- Dejar espacio a los otros usuarios cuando validen el billete o salgan del tren o el autobús
- Evitar las horas punta y las aglomeraciones
- Lavarse bien las manos después de cada trayecto
- Evitar su uso en caso de ser grupo de riesgo o encontrarse mal. No viajar con síntomas o si se ha sido diagnosticado

*en monovolumenes

de la ciudad, como la calle Consell de Cent, para favorecer al viandante. "Donde hay medidas para el peatón no debe haber motos en la acera", afirma Sanz, que apuesta por generar aparcamientos en el subsuelo allí donde las motos no puedan aparcararse en la calzada.

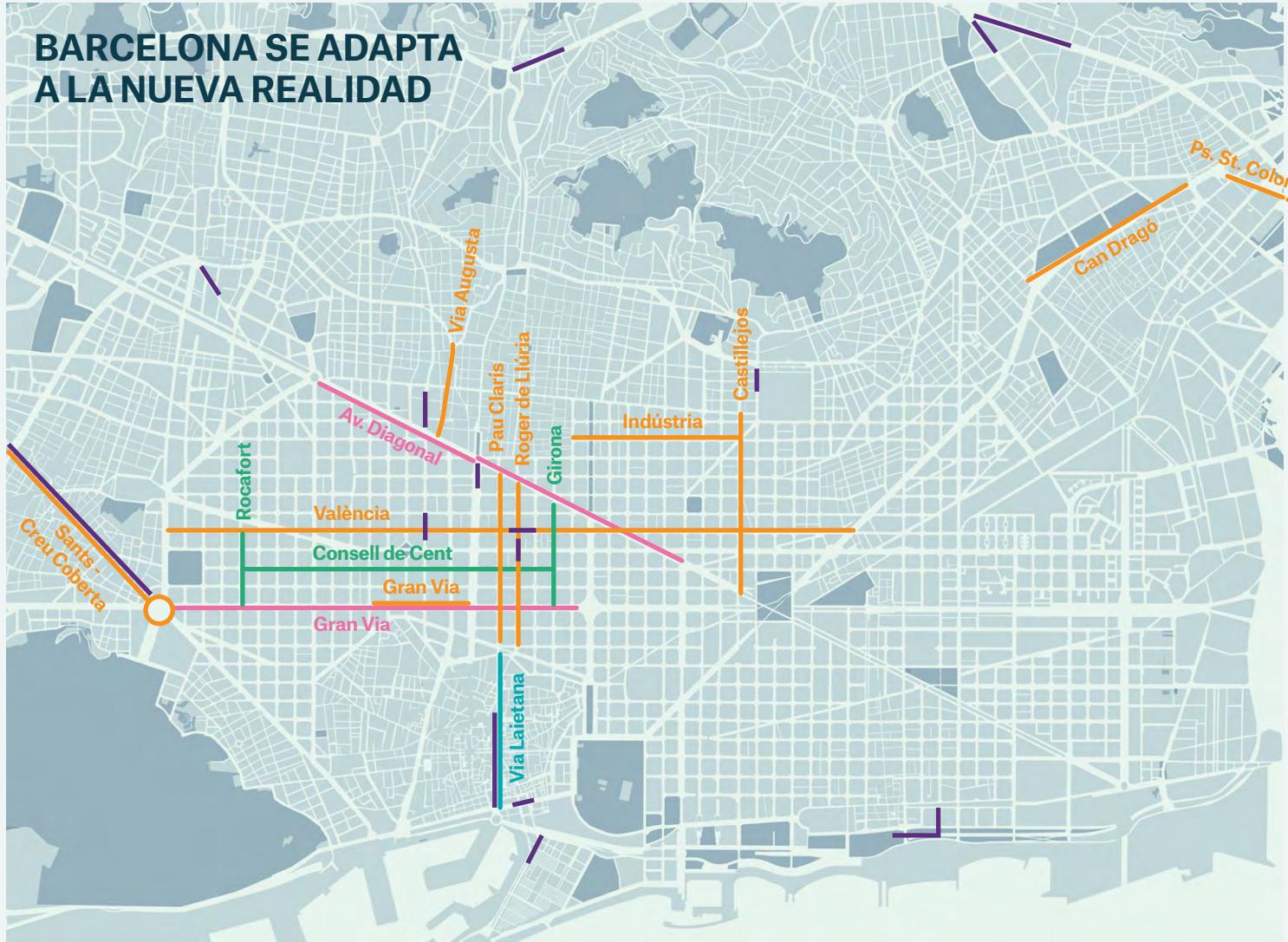
La crisis económica que empieza a asomar puede ser determinante para estos planes. "Este 2020 deberemos priorizar aquellas actuaciones más relevantes y más estructurales para los barrios y la ciudad", admite Sanz cuando se le pregunta qué ocurrirá con proyectos como la transformación de la Via Laietana.

Ole Thorson, uno de los mayores expertos en movilidad de la ciudad, considera que "se va por el buen camino" y recuerda que las nuevas medidas que se plantean ya se han debatido en el Pacto por la Movili-

El Ayuntamiento vaticina que buena parte de los cambios "acabarán consolidándose"

Ole Thorson: "El barcelonés se ha dado cuenta de que el día a día era antes insopportable"

Jose Mansilla: "Hasta que todos los actores determinen su lugar, habrá fricciones"

ACTUACIONES EN LA TRAMA URBANA DE BARCELONA

Pacificación de calles

Laterales cerrados al tráfico

Ampliación táctica de aceras

Bus: actuaciones de mejora

Nuevos corredores para bicis

LA FASE 0, EN DATOS

DOMINGO 3 DE MAYO

Respecto a un domingo de febrero, creció un 325% el uso del carril bici entre las 7 h y las 10 h y un 163% entre las 20 h y las 24 h

LUNES 4 DE MAYO

Aumentaron un 12% los pasajeros del transporte público. Aun así, supone una reducción del 75% de usuarios respecto a un día laborable habitual

MARTES 5 DE MAYO

Reducción del transporte privado del 63% en los accesos, del 62% en el interior y del 53% en las rondas, respecto a un día similar de febrero

dad –donde coinciden el Consistorio y las entidades–, algunas desde hace años, con lo cual no es de extrañar que puedan convertirse fácilmente en estables.

Según Thorson, con el coronavirus “el barcelonés se ha dado cuenta de que antes el día a día era insopportable y que es necesario hacer un cambio importante en el aspecto de las calles”. Y agrega: “No podemos admitir tantos vehículos”. Además de reducir el espacio del coche, el experto reclama dar prioridad en los semáforos a los autobuses, para que se incremente su velocidad comercial y permitir así que vayan menos abarrotados. También garantizar que se cumple el límite de velocidad a 30 km/h y aplicarlo incluso en calles de gran capacidad, como Aragó, y eliminar el aparcamiento de los coches en superficie. “Todos fuera”, sentencia.

Sanz recomienda a la ciudadanía optar por desplazarse a pie o en transportes más sostenibles en lugar de coger el coche, pero los colectivos que hace años que demandan facilitar que este llamamiento sea asumido por mucha gente muestran sus preocupaciones. La plataforma Promoció del Transport Públic (PTP) pide un plan para “impulsar y prestigiar” la movilidad sostenible, evitando su “estigmatización” –ante la dificultad de mantener las distancias en el metro y el bus– y garantizar su viabilidad financiera en un momento de caída de ingresos.

En cuanto a las entidades pro bici, el Bicicleta Club de Catalunya (BACC) ha presentado una propuesta para crear ejes básicos urbanos y de conexión interurbana. Amics de la Bici, por su parte, critica que la “nueva movilidad” que prepara el Ayuntamiento es insuficiente, porque “se ha dise-

ñado con el antiguo planteamiento obsoleto de la prioridad del vehículo privado contaminante”. También recobran fuerza demandas surgidas en los barrios, como la de un carril bici en el túnel de la Rovira.

El conflicto, inherente

El futuro está muy abierto y se antoja que no estará exento de rifirrafes en cuanto al uso del espacio público. Lo vaticina Jose Mansilla, antropólogo urbano y miembro del Observatori d’Antropologia del Conflicte Urbà (OACU). Según él, el conflicto es “inherente” a la ciudad porque hay muchos intereses en juego. Y no le cabe duda de qué ocurrirá con la movilidad: “La conflictividad está servida”. En su opinión, el espacio urbano se está repensando y, “hasta que todos los actores determinen su lugar, habrá fricciones”. No solo por la re-

ducción del espacio para los coches, sino también por qué hacer ante posibles reacciones de la ciudadanía, como un incremento de los patinetes privados.

Hay medidas que ya empiezan a barajarse que pueden abonar el conflicto. El Ayuntamiento de Barcelona ha explicado que, para hacer compatible el distanciamiento con la actividad de las terrazas de los bares –la hostelería es de los sectores más castigados por el parón económico–, prevé que las terrazas ganen espacio a costa del destinado al aparcamiento y la circulación. Cabe ver cómo se adapta el coche, al cual ya le afectaban otras medidas, como la Zona de Bajas Emisiones (ZBE) que restringe la circulación de los más contaminantes. La puesta en marcha de la ZBE con sanciones por incumplirla estaba prevista para abril, pero sigue en el aire.

JUNIOR REPORT

Junior-Report.media és el diari dels joves lectors per entendre el món. Amb nous llenguatges i nous canals, expliquem els grans temes d'actualitat per despertar el seu interès davant la realitat que els envolta.

COMBATRE EL CORONAVIRUS: EL DESCONFINAMENT

Coordina: Laia Ros

El nou coronavirus SARS-CoV-2, que provoca la malaltia Covid-19, s'ha escampat per tot el món des que es va descobrir a finals del 2019. S'ha convertit en una pandèmia. Es calcula que hi ha més de tres milions i mig de persones infectades, la majoria als Estats Units.

Països d'arreu del món han pres mesures excepcionals per controlar-la i reduir les infeccions, com ara restringir la mobilitat dels ciutadans o, en sortir, mantenir una distància de seguretat entre les persones. Ara els països planejen com tornar a la normalitat de forma segura.

PERÒ, PER QUÈ PREOCUPA EL NOU CORONAVIRUS?

ÉS MOLT CONTAGIOS

El virus s'ha escampat ràpidament perquè una persona infectada pot contagiar-ne diverses. A més, pot fer-ho fins i tot encara que no tingui símptomes. Així, una persona que no sàpiga que té el virus el pot transmetre igualment.

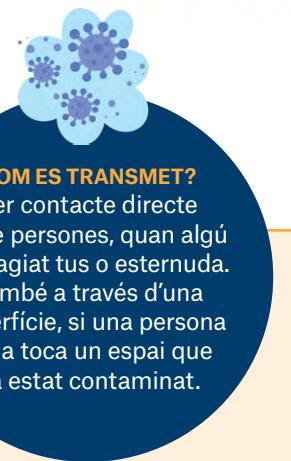
ELS SISTEMES SANITARIS, A PROVA

No tothom desenvolupa símptomes greus de la malaltia. Però com que s'ha escampat tan ràpidament entre la població, hi ha hagut moltes persones que han necessitat hospitalització i molts centres no estaven preparats per atendre'n tantes de cop. Això ha fet que faltessin recursos.

NO HI HA VACUNA

Les vacunes ens serveixen per entrenar el sistema immunitari i protegir-nos de les infeccions per virus. Com que el SARS-CoV-2 és un virus nou, els científics encara treballen per desenvolupar-ne una. Encara no se sap quan la tindrem.

COM SERÀ LA VIDA A PARTIR D'ARA?

Després de setmanes de confinament i de mesures de precaució, experts i polítics del món es pregunten com començar a sortir al carrer mentre es controla que els contagis de coronavirus no augmentin.

A part de buscar solucions per tornar a veure amics i familiars, es vol que a poc a poc les persones tornin a treballar sense posar-se en perill. La quarantena ha deixat molts negocis tancats temporalment i gent sense feina.

Però, tot i les fases de desconfinament que permetran viure amb més llibertat, els pròxims mesos encara hi haurà mesures de distanciamet social per evitar un rebrot del virus.

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

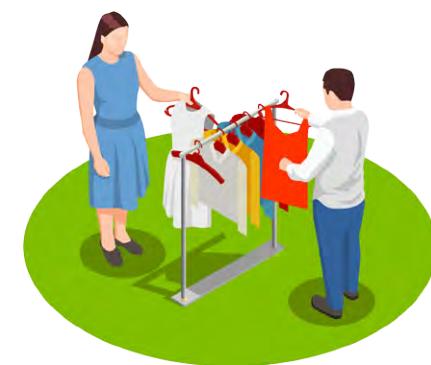
ELDAR NURKOVIC

A dalt, dues nenes amb mascareta van amb patinet. A baix, una clienta compra al supermercat.

HOTELS I RESTAURANTS

Els hotels i els restaurants ja donaven molta importància a la higiene, però hauran de netejar i desinfectar més sovint per evitar contagis. Ara es treballa per crear protocols de desinfecció, i es podrien posar torns al menjador, per evitar l'aglomeració de persones. Els restaurants potser només podran omplir la meitat o una tercera part del seu aforament per respectar la distància de seguretat. Les taules es podrien separar amb mampares de plàstic.

BOTIGUES

En alguns països europeus, les botigues faciliten guants i gel desinfectant de mans. Hi haurà aforament limitat i la roba s'haurà de mantenir un temps en quarantena un cop algú se l'hagi empravat, per evitar contagis.

VIATGES I VACANCES

És probable que els moviments de persones quedin restringits per les mesures de seguretat. A més, alguns països podrien mantenir les fronteres tancades als turistes durant uns mesos més. Si les piscines i les platges tornen a obrir, s'haurà de limitar el nombre de persones que poden anar-hi a la vegada.

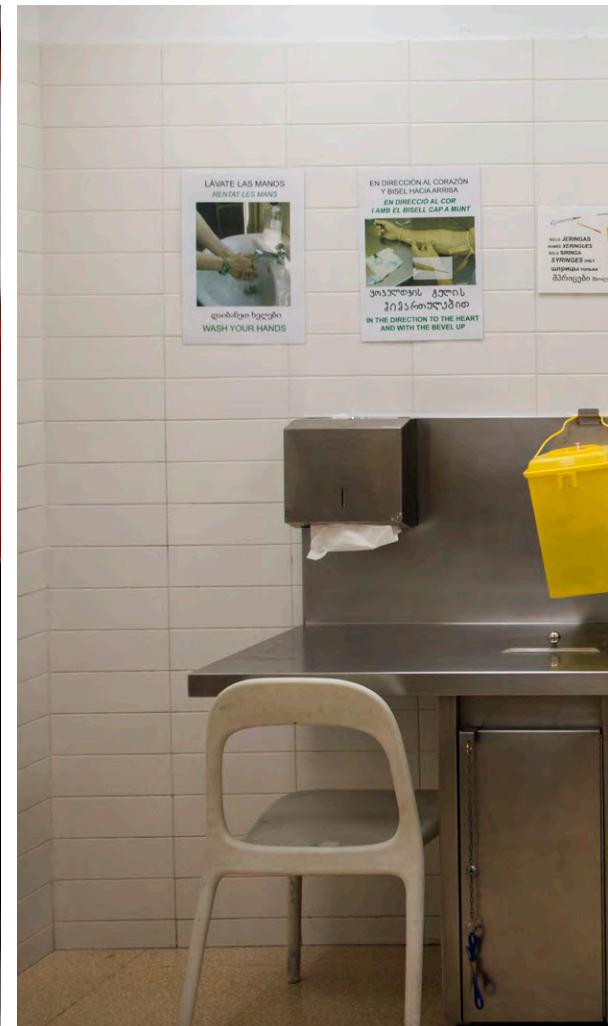
ESDEVENIMENTS CULTURALS

Els estius venen farcits de festivals de música i esdeveniments culturals multitudinaris. A causa del coronavirus, però, molts han cancel·lat les seves edicions d'aquest any o les han ajornat. Encara es fa difícil dir amb seguretat si es podran celebrar o en quines condicions, perquè acostumen a reunir molta gent.

Actualitat Col·lectius vulnerables

KIKO DELGADO

Un treballador d'una entitat d'atenció a les drogodependències amb una dosi de metadona. A la dreta, la sala de venopunció de la Mina, en una imatge d'arxiu.

Combatre les addiccions en temps de confinament

Persones drogodependents aprofiten les dificultats per adquirir substàncies il·lícites per posar-se en tractament. Altres han començat a consumir més alcohol o tabac, molt més accessibles

Paula Ericsson Navarro
BARCELONA

La Covid-19 és una malaltia que afecta tota la població, però hi ha sectors que són més vulnerables, entre els quals les persones drogodependents. “Tenen una llarga patologia crònica, algunes amb problemes d’hipertensió, diabetis, VIH, i un sistema immunitari afec-tat”, assenyala a *Públic* el subdirector general de Drogodependències, el doctor Joan Colom. Si ja és prou complicat estar en confinament per a les persones que no consumeixen, estar sotmès a una abstinència involuntària ha de ser difícil. A causa de les dificultats per adquirir substàncies il·lí-

cites –marihuana, cocaïna, heroïna–, n’hi ha que estan aprofitant el confinament per sortir de la seva addicció, però n’hi ha que han traslladat el seu consum a l’alcohol o al tabac. “En pots comprar quan vulguis. La marca blanca d’alcohol val gairebé el mateix que l’aigua”, lamenta Oriol Esculies, director de Projecte Home.

Atenció telemàtica

Segons indica Colom, a Catalunya hi ha 63 centres d’atenció i seguiment a les drogodependències (CAS), 27 centres de control de danys, 11 equips de carrer, 14 sales de consum, 17 comunitats terapèutiques concertades i 14 programes amb pisos de protecció. A causa de les restriccions establetes per l’estat d’alarma, la majoria de l’atenció als usuaris s’està fent de forma telemàtica. La doctora Francina Fonseca, ad-

junta a la direcció del procés d’addicions del parc de Salut Mar –que coordina el CAS de la Barceloneta, el CAS de la Mina i la unitat de desintoxicació i la interconsulta d’addiccions de l’Hospital del Mar–, puntualitza que el 90% de l’atenció és telemàtica, i inclou trucades i videotrucades amb professionals, així com teràpies de grup.

Des de l’inici del confinament, al CAS de la Mina ha augmentat la demanda de tractaments amb metadona –que serveixen per pal·liar l’abstinència de substàncies com l’heroïna– i s’ha reduït el consum diari d’estupefaents de 300 a menys de 100. Fonseca afirma que, des de principis d’abril, s’ha reduït el consum, però des del cap de setmana passat s’ha tornat a incrementar, tot i que no supera els nivells previs al confinament. En aquest sentit, Colom explica que els centres registren 140.000

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL-ARXIU

Projecte Home demana obrir places

El director de Projecte Home, Oriol Esculies, ha demanat que s'obri l'accés al centre de Montcada i Reixac, ja que ara mateix no poden internar a ningú més perquè no tenen tests PCR i, si internessin nous pacients sense fer-los la prova, podrien posar en risc els interns que viuen al centre. "Que una persona estigui consumint és d'alt risc, perquè sortirà al carrer i farà el que sigui per aconseguir les substàncies. Si ha de delinquir, delinquirà. És per això que han d'estar en un espai segur i sa", assegura el responsable.

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL-ARXIU

consums a l'any, així com el lliurament d'1,2 milions de xeringues, i que, des de l'inici de la pandèmia, la majoria de sales de venopunció s'han mantingut obertes, encara que els llocs de consum estan ara més espaiats com a mesura de seguretat.

El confinament, una oportunitat?
La doctora Fonseca explica que els pacients estan angoixats, cosa que ha provocat un augment del consum d'alcohol i de la medicació per a l'ansietat. També destaca, però, que alguns ho veuen com una oportunitat. "L'abstinència no és gaire greu en el cas de la cocaïna, i aquests consumidors n'han reduït el consum perquè la tenen menys a l'abast", celebra.

Per evitar que els usuaris vagin als centres –ja que són població d'alt risc–, des del CAS se'ls està administrant dosis de metadona més elevades, sempre tenint en compte les necessitats de cadascú. "Es fa un reforç positiu als pacients i, a mesura que estan bé, els anem donant dosis perquè se les emportin a casa. El més habitual és que se les emportin un cop a la setmana o cada quinze dies. Ara els podem donar dosis més altes: una setmana, quinze dies; quinze dies, un mes", especifica la doctora. Els pacients amb situacions més complexes, però, continuen amb les visites presencials.

D'altra banda, com remarca el director de Projecte Home, on atenen unes 300 per-

sones, l'alcohol i el tabac són les substàncies més fàcils d'aconseguir. Per mitigar el malestar, hi ha hagut un augment del consum d'alcohol, tabac i també de les benzodiazepines –un medicament psicotòpic que actua en el sistema nerviós central i ajuda a controlar l'abstinència–. En aquest sentit, la doctora Fonseca subratlla que les benzodiazepines i els opiacis són substàncies relacionades amb la sobredosi i són les que augmenten el risc de depressió respiratòria, característica encara més perillosa en temps de coronavirus.

Davant d'això, Colom aclareix que qui té un problema greu de drogues acostuma a ser un policonsumidor, i és per això que es provoca aquest trasllat en els hàbits de consum. En situacions normals, el director de Projecte Home recomana que una persona amb addicions no s'aïlli, sinó que parli dels seus problemes, que surti al carrer, que faci activitats i que continuï el seu procés de la manera més normal possible. "Ara es troben a casa i molts d'ells ja s'enfilen per les parets", detalla.

També hi ha conflictes a casa, perquè potser no estaven acostumats a viure amb els pares, perquè una persona que consumeix es tanca a l'habitació o està molt al carrer. Això genera "tensió, angoixa i ganys de consumir". "Quan tens una mala situació se't dispara un mecanisme neuronal que et provoca un desig irrefrenable de consumir (*craving*)", concreta. D'altra banda, el doctor Colom hi veu una finestra: "Ara és una bona oportunitat perquè la família et pugui ajudar. Abans podies portar la teva realitat submergida, però ara pots demanar ajuda i obrir-te", exclama.

Colom assenyala que el telèfon 900 900 540 és una línia oberta per a les persones que pateixen addicions, i recorda que al Canal Salut hi ha diverses informacions tant per a consumidors com per a famílies o professionals. El subdirector general de Drogodependències apunta que hi ha una enquesta per a la població general sobre els hàbits de consum en temps de confinament, però recorda que és poc probable que una persona desenvolupi una addicció en cinc setmanes, ja que aquesta necessita diferents situacions repetides al llarg d'un any que desemboquin en una prioritat per consumir: dificultat per mantenir l'activitat normal, amagar-ho i tenir síndrome d'abstinència o tolerància.

Avançar mentre tot està aturat

Hi ha persones que en el confinament hi han vist una ocasió per avançar. En Carles, de 44 anys, des del 5 de desembre està intern a la Comunitat Terapèutica de Projecte Home a Montcada i Reixac lluitant contra la seva addicció. En Carles es va escapar de casa quan tenia 14 anys a causa de la desestructuració familiar. Des de llavors havia passat per dos centres, però el desig de consumir el perseguia. Abans d'entrar al tercer,

va viure quatre mesos al carrer. "Cada mes em deia «estalviaré», però el mateix dia ho consumia tot, i em venia a la ment el suïcidi. M'autoenganyava constantment", recorda amb una veu apparentment tranquil·la. Després de quatre mesos en menjadors socials, dormint entre cartrons i estimant-se cada dia menys, va decidir posar-hi fre i ingressar en un altre centre. Ara, amb Projecte Home, se sent molt millor.

Des de l'inici del confinament, en Carles ha vist alguns companys que han decidit abandonar el tractament, perquè no suportaven no veure les seves famílies el cap de setmana. Ell considera que és més important centrar-se en la recuperació, perquè, sense això, no podrà cuidar-se ni cuidar els altres quan surti. Esculies explica que alguns dels interns d'aquest centre ja estaven en centres de dia i se'ls va internar quan va començar el confinament. Per lluitar contra l'avorriment o l'angoixa

"Abans podies portar la teva realitat submergida, però ara pots obrir-te", diu el doctor Joan Colom

Els centres han hagut de mantenir l'atenció de forma telemàtica amb videotrucades

Al CAS de la Mina ha augmentat la demanda de tractaments amb metadona

En Carles considera important centrar-se en la recuperació per poder cuidar-se quan surti

que pugui provocar no veure als seus éssers estimats, el personal prepara diverses activitats i també incentiva les videoconferències amb les famílies, per evitar així els abandonaments.

"Ara està tot aturat, i ells, en canvi, tenen aquesta ocasió per créixer, aprendre dels errors que han comès i transformar-se com a persones", defensa Esculies. A més, celebra que els interns s'ajudin entre ells, tot fomentant la comunitat terapèutica. Així mateix, el director de Projecte Home destaca que tenen una llista d'espera d'unes 20 persones per entrar al centre de Montcada i Reixac.

**Darrere de cada producte
de proximitat** que ens ha arribat
a taula aquestes últimes
setmanes hi ha l'esforç dels nostres
pagesos, ramaderes i pescadors
per a una alimentació de qualitat.

**La compra de proximitat
ens beneficia a tots.
Ara, producte local.**

El coronavirus da un impulso progresista a los demócratas

Treinta y dos congresistas demócratas presentan una propuesta de ley que garantizaría que pruebas y tratamientos se paguen con fondos públicos

Manuel Ruiz Rico
WASHINGTON

Treinta y dos congresistas demócratas han introducido en el Congreso de Estados Unidos una propuesta de ley que, de aprobarse, garantizaría que todas las facturas de las pruebas y los tratamientos de la Covid-19, incluyendo las de personas en situación irregular, se paguen con fondos públicos. La norma deberá ser debatida en las dos cámaras del Congreso, en principio a partir de la semana que viene, pero es un movimiento del Partido Demócrata en dos direcciones: por un lado, hacia postulados cada vez más progresistas, en la línea de Bernie Sanders; por otro, para transmitir la imagen de que, frente a las medidas tomadas por la administración Trump, los demócratas pueden hacer política con más eficacia y ambición, y poniendo el foco en la clase trabajadora desde la mayoría que tienen en la Cámara de Representantes.

Esta norma, denominada Ley Plan de Crisis Medicare –el Medicare es el seguro médico estatal que cubre a todos los jubilados–, fue presentada por los congresistas Pramila Jayapal y Joe Kennedy y secundada por otros 30, todos demócratas, entre ellos, Alejandra Ocasio-Cortez, Adriano Espaillat o Tulsi Gabbard, la ex-candidata demócrata a liderar el partido en estas primarias.

La propuesta de ley plantea que el Gobierno federal asuma, con cargo a las arcas públicas, todas las facturas médicas derivadas de las pruebas o tratamientos por la Covid-19, tanto de ciudadanos norteamericanos como de cualquiera que viva en el país, tenga la documentación en regla o no.

Sería un ensayo, mientras dure la pandemia, de implantar un modelo de sanidad pública de cobertura universal en lo que tenga que ver con la Covid-19. Según una encuesta del 3 de abril de la Fundación de la Familia Kaiser, el 54% de los estadounidenses aprueba la implantación de una sanidad pública universal y gratuita en el país, frente a un 41% que se opone. En los últimos tres años, el apoyo a ese modelo sanitario ha estado siempre por encima del 50% y en ocasiones ha rozado el 60% –llegó al 59% en marzo de 2018.

La voz de la clase trabajadora

Con la crisis sanitaria y económica desatada por la pandemia y ante la gestión de la misma por parte de Trump, el Partido Demócrata quiere presentarse, ante la cercanía de las elecciones de noviembre, como la voz de la clase trabajadora, y una propuesta que tiene que ver con la garantía de las coberturas sanitarias da en el centro de la diana, puesto que en Estados Unidos el seguro médico, al ser privado, viene dado de forma general por el empleador.

El paro está ya en torno al 20%, casi en niveles de la Gran Recesión, y todo ello en un contexto en el que las empresas sanitarias están obteniendo beneficios récord.

“Un sistema de salud basado en coberturas médicas a través del empleo no tenía sentido antes de la Covid-19, pero durante la pandemia se está demostrando peligroso y mortal”, afirmó la congresista Pramila Jayapal en un comunicado. “Se calcula que hasta 35 millones de personas perderán su cobertura médica y se unirán a los casi 30 millones que ya estaban sin seguro”, añadió Jayapal, que criticó que “un

La bandera de Estados Unidos en el exterior del Capitolio, en Washington DC.

REUTERS

La Ley Plan de Crisis Medicare también beneficiaría a personas en situación irregular

El 54% de la población aprueba la implantación de una sanidad pública universal y gratuita

Biden no puede permitirse el lujo de que los seguidores de Sanders no lo voten

sistema sanitario más preocupado por los beneficios que por los pacientes nunca fue equipado para confrontar una pandemia como la de la Covid-19”.

Este movimiento llega también en el contexto de las primarias demócratas que declararán candidato a Joe Biden frente a Bernie Sanders, quien, aunque ha dado su apoyo explícito a aquél, ha suspendido su campaña pero no la ha retirado, precisa-

mente para hacer valer los delegados conseguidos a fin de impulsar un viraje del partido hacia la izquierda cuando llegue la convención final de Milwaukee, en julio.

El asunto que más distancia a ambos candidatos demócratas, Biden y Sanders, es precisamente el de implantar un modelo de sanidad pública, universal y gratuita en Estados Unidos. Con todo, Biden no se ha pronunciado públicamente sobre la propuesta de ley demócrata en el Congreso.

Unión para no perder votos

Aunque el exvicepresidente de Barack Obama liderará la candidatura, Biden está trabajando codo con codo desde hace semanas con Sanders para unir el partido y atraer todo el voto de los seguidores de Sanders, sobre todo de los más fieles, que ven a Biden como alguien conservador y perteneciente al *establishment*. La única forma de hacer esto es ir incorporando medidas progresistas en su programa y en su campaña. Porque Biden no puede permitirse el lujo, si quiere disputarle a Trump la Casa Blanca, de que un sector de los seguidores de Sanders no lo vote en las elecciones. Incorporar medidas progresistas es también la mejor herramienta del Partido Demócrata para diferenciarse del Partido Republicano cuando llegue el momento de competir con Trump en la campaña electoral.

Actualitat Creencias

Rezar en Zoom: las religiones se reinventan con la pandemia

Las comunidades islámicas, católicas y evangélicas en Catalunya trasladan a las redes los festejos del Ramadán y la Semana Santa, mientras se preparan para la reapertura de los centros de culto

El 'iftar', la comida comunitaria con la que se rompe el ayuno durante el Ramadán, se ha visto truncado por la obligación de permanecer en casa durante el confinamiento.

Emma Pons Valls
BARCELONA

El confinamiento ha afectado a todas las esferas de la vida, incluyendo la religiosa para los creyentes. Estas semanas de aislamiento social, en las que los centros de culto han permanecido cerrados, las distintas comunidades islámicas, católicas y evangélicas de Catalunya han tenido que buscar nuevas fórmulas para comunicarse con los fieles y mantener algunos de sus ritos, principalmente a través de las redes sociales y tecnologías como Zoom o Youtube. El confinamiento ha coincidido con festividades muy importantes en el calendario religioso, como son la Semana Santa para los cristianos y el Ramadán para los musulmanes.

“El Ramadán es un mes en el que aumentamos la actividad social y la solidaridad hacia la gente que más lo necesita, y acudimos a la mezquita a hacer la oración nocturna. Eso no lo podemos hacer, ni tampoco pasarlo con la familia”, explica a *El Quinze* Uassima Boutaliss, portavoz del Centre Cultural Islàmic de Sants. “Lo que echamos más de menos es la espiritualidad durante las noches, la práctica religiosa nocturna en congregación”, agrega.

El Ramadán es el mes sagrado para los musulmanes, durante el cual ayunan desde que sale el sol hasta que se pone. Este año se celebra del 23 de abril al 23 de mayo. El presidente de la Unión de Comunidades Islámicas de Catalunya, Mohamed El Ghaidouni, cuenta que este mes tiene dos dimensiones: el ayuno en sí, que es “una responsabilidad personal, individual e íntima” y que, por lo tanto, no se ve afectada por el confinamiento, y las conductas que lo acompañan, como el rezo comunitario y la comida con la que se rompe el ayuno, el

Un fiel musulmán lee unos pasajes del Corán, el libro sagrado del islam.

llamado *iftar*. Esto sí se ha visto truncado por la obligación de permanecer en casa. Aun así, El Ghaidouni cuenta que “todas las comunidades han respondido con normalidad” ante los requerimientos sanitarios. “Estamos intentando buscar alternativas”, como la emisión en directo a través de las redes de rezos y charlas religiosas por parte de los imanes y las colectas a domicilio.

“Se reza igual, eso no cambia. Cambia el lugar, el ambiente, y que, en vez de dirigir el rezo el imán, en casa lo hace el padre de familia”, señala El Ghaidouni. Esto no da los mismos resultados, pero tiene un lado bueno: “Ha generado una oportunidad de debate familiar sobre las prácticas religiosas”. Las familias pasan más tiempo juntas, centran estas prácticas en casa y los hijos pueden plantear dudas a sus padres sobre el contenido del Corán o los propios ritos.

Boutaliss cree que “el Ramadán en confinamiento permite establecer una mayor conexión con Dios”. En el Centre Cultural Islàmic de Sants, cada año organizan un *if-*

tar popular durante las noches del Ramadán que reúne a casi un centenar de personas. Este año no es posible, pero han seguido ofreciendo comida a domicilio a las personas que iban habitualmente, la mayoría sin recursos o sin familia. Además, han impulsado un banco de alimentos para ayudar a la gente vulnerable del barrio, sean musulmanes o no. “Forma parte de nuestra forma de ser”, apunta la joven.

Según el plan de desescalada del Gobierno español, los lugares de culto podrán abrir en la fase 1 a un tercio de su capacidad. Pero la Comisión Islámica de España ha rechazado que las mezquitas abran, al menos, hasta la fase 3. El Ghaidouni, que es su delegado en Catalunya, explica que han tomado esta decisión porque “el riesgo de contagio es muy elevado igualmente”.

Misas virtuales

La Iglesia católica también se ha reinventado para dar respuesta al aislamiento social. “La cuestión litúrgica no se ha parado de golpe, sino que se ha adaptado a las circunstancias”, apuntan fuentes del Arzobispado de Barcelona contactadas por *El Quinze*. “La participación de fieles en las misas se ha parado, pero esto no quiere decir que haya afectado a la fe”, añaden.

En estas semanas de confinamiento la actividad litúrgica ha seguido su curso con

La Comisión Islámica de España rechaza que las mezquitas abran al menos hasta la fase 3

Las parroquias de la diócesis de Barcelona abrirán en la fase 1 con mascarillas y sin coros

Católicos y evangélicos creen que la situación de crisis puede potenciar la conexión con la fe

uir como hemos podido", afirma. Mercedes conocía a dos personas que han fallecido de coronavirus y lamenta no haberse podido despedir: "Esto hace pensar mucho en nuestra fragilidad. Vivíamos de espaldas a todo esto". Aunque no han podido ir a misa, sí que han rezado más, "por los enfermos, los sanitarios y todos los que lo están pasando mal, también a nivel económico".

El Arzobispado ha aprobado un decreto diocesano que regula la reanudación de la actividad en las distintas fases de desconfinamiento, a partir de las recomendaciones de la Conferencia Episcopal Española. Además de limitar el aforo, del 30% en la fase 1 y el 50% en la fase 2, los fieles deberán llevar mascarillas, lavarse las manos con gel hidroalcohólico al entrar y al salir de la iglesia y no estarán permitidos los coros.

Culto en casa

La comunidad evangélica también ha visto truncadas sus prácticas religiosas debido al confinamiento. Seguidores del cristianismo protestante, son la segunda comunidad religiosa en el Estado por número de templos. En Barcelona hay alrededor de 200 centros evangélicos y 242 iglesias católicas. Guillem Correa, secretario general del Consejo Evangélico de Catalunya, ex-

plica que han mantenido el contacto con los fieles usando las plataformas digitales, especialmente Zoom, porque permite una mayor interacción. También usan Youtube y Whatsapp. "Básicamente hemos mantenido los cultos regulares y las actividades de estudio bíblico y plegaria", cuenta.

La celebración de la Semana Santa no se vivió "con el mismo gusto", por motivos evidentes. En medio de una pandemia, los fieles la festejaron encerrados en casa, aunque la comunidad intentó paliar las diferencias: "El Domingo de Resurrección procuramos que todas las comunidades lo celebraran al máximo posible", rememora Correa. En relación a la reapertura de templos, se muestra prudente y afirma que no podrán informar hasta que no haya "una instrucción detallada" por parte de la Dirección General de Asuntos Religiosos de la Generalitat. "En base a esto, haremos nuestra propia reflexión y miraremos si es posible su aplicación inmediata", agrega.

También señala las dificultades económicas que atraviesa la comunidad y recuerda que las minorías religiosas viven exclusivamente de sus propios recursos, obtenidos a través de las donaciones que los fieles hacen en los templos. Sin ellas, no pueden hacer frente a los gastos de los pastores, la seguridad social o los alquileres. "Se puede pensar que como la religión católica lo tiene relativamente bien resuelto, nosotros también. Pero no es así. Los pastores y las comunidades pueden verse afectados igual que cualquier autónomo o tendero".

Esta crisis sanitaria puede revertir en un incremento de la fe o espiritualidad, señala Correa: "Tenemos la percepción de que hay un incremento de la espiritualidad cristiana, porque mucha gente se ha dado cuenta de que la vida no es lo que estaban encontrando, sino que le buscan un sentido y un propósito. Y mucha gente se está replanteando si puede encontrarlo en la fe".

Ritos de despedida durante la pandemia

Despedir a los muertos según los ritos religiosos se ha complicado con el coronavirus. Las estrictas medidas de seguridad han limitado la asistencia a los entierros y, además, no se han podido celebrar funerales.

"Nos hemos preocupado mucho por todas las personas que han fallecido sin que sus familiares hayan podido tener acompañamiento espiritual", lamenta el secretario general del Consejo Evangélico de Catalunya, Guillem Correa. Esta entidad, junto con otras confesiones, está intentando impulsar con las autoridades un acto plurireligioso para despedir a las víctimas de la pandemia. "Nos parece importante compartir el duelo", aseguran. Los católicos también ven con preocupación la falta de despedida. "Nos inquieta mucho. El calor en un momento tan duro es relevante para nosotros", apuntan fuentes del Arzobispado de Barcelona. El presidente de la Unión de Comunidades Islámicas de Catalunya, Mohamed El Ghaidouni, denuncia el sufrimiento de muchas familias musulmanas, que no pueden "cumplir con las últimas voluntades" de los fallecidos. Habitualmente los cuerpos son repatriados a sus lugares de origen, pero el cierre de fronteras lo impide y la falta de espacio en los cementerios catalanes dificulta el entierro tradicional, en el suelo y mirando a la Meca.

Un cura realiza una misa online con fotografías de sus fieles en los bancos.

una misa diaria retransmitida en directo por el canal de Youtube de la Catedral de Barcelona, igual que han hecho otras parroquias de la diócesis. Las fuentes apuntan que la "situación dura" y la alteración de la actividad eclesiástica no tiene por qué haber "afectado negativamente a la espiritualidad de la gente", al contrario: "Quizá nos habrá aproximado más a la fe".

Esta percepción la comparte Mercedes B. C., católica practicante. "El nivel de fe no se ha enfriado, la situación nos ha hecho centrarnos más en la oración", explica. Lo que más echa en falta es la parte comunitaria de las misas. Con su familia celebró la Semana Santa en su casa, siguiendo las misas retransmitidas en directo del papa Francisco, que también siguen cada domingo. Su parroquia, en el barrio de Sant Gervasi-Galvany de Barcelona, ha abierto un canal de Youtube donde retransmiten las misas y homilías. Mercedes cuenta que, aunque las misas no están abiertas a los fieles, sí pueden ir a confesarse, previa llamada al párroco, con mascarilla y manteniendo la distancia de seguridad. Después de la confesión también comulgán, algo que con las misas en casa no pueden hacer y echan en falta.

"La misa por televisión no es lo mismo. En casa encendemos velas, porque si no se banaliza un poco. Las hemos intentado se-

Los diferentes test para el coronavirus

Las PCR, los test rápidos y los de anticuerpos ayudan a combatir la propagación de la Covid-19. ¿Qué ventajas y desventajas tienen cada uno de ellos?

Alberto Sicilia
MADRID

✓ Las PCR: detectan el virus

¿Cómo funcionan? Primero se toma una muestra del paciente –introduciéndole un bastoncillo por la nariz–. Luego se inactiva el virus en el laboratorio y ahí empieza la llamada PCR (siglas en inglés de reacción en cadena de la polimerasa). El coronavirus es una *bola* formada por grasa y proteínas que rodean el ARN (ácido ribonucleico), su material genético (Figura 1). El ARN funciona como el *manual de instrucciones* del virus: le dice cómo debe multiplicarse una vez ha infectado una célula humana. Conocemos desde enero el ARN del virus: es una secuencia de 30.000 letras como las de la Figura 2.

El ARN se traduce a ADN. Cada molécula de ADN (ácido desoxirribonucleico) tiene la forma de una doble cadena y está formado por unos elementos llamados *nucleótidos*. Los nucleótidos pueden ser una de estas cuatro letras: A, T, C o G.

Cada una de estas cuatro letras tiene su complementaria. Las letras A siempre se emparejan con las letras T. Las letras C siempre se emparejan con las letras G. Gracias a esta complementariedad, las células pueden hacer una copia exacta del ADN cuando se dividen (Figura 3).

Como conocemos el ARN –y, por tanto, el ADN– del virus, los científicos introducen una pequeña secuencia de nucleótidos –llamados *primers*–, que se acoplan a sus complementarios.

Utilizando ciclos repetidos de temperatura, esos fragmentos de ADN del virus se multiplican millones de veces hasta ser detectados.

¿Cuál es la ventaja de las PCR? Son muy precisas: pueden detectar una sola partícula de virus.

¿Cuáles son los inconvenientes? Es una técnica compleja que requiere de tiempo y personal especializado. Otro inconveniente es que, una vez pasada la infección, el virus desaparece del cuerpo y no se puede saber si alguien ha pasado o no la enfermedad.

✓ Test rápidos: detectan el virus

Los test de antígenos detectan proteínas –las *espinas*– en la superficie del virus. Se saca una muestra del paciente –igual que para la PCR– y se posa sobre una superficie que reacciona con las proteínas.

¿Cuál es la ventaja? Que son mucho más rápidos y sencillos: son parecidos a un test de embarazo.

Ni la PCR ni el test de antígenos permite saber si alguien ha tenido la Covid-19 en el pasado

¿Cuáles son las desventajas de los test rápidos? Como no amplifican el virus, son mucho menos precisos que las PCR. Es igual que con las PCR solo funcionan mientras el virus está en el cuerpo. No funcionan para saber si alguien ha pasado o no la enfermedad.

✓ Test de anticuerpos: detectan anticuerpos, pero no el virus

Antes de explicar cómo funcionan los test de anticuerpos, es preciso que entender el mecanismo que usa nuestro organismo para detectar y eliminar las cosas externas:

por ejemplo, el coronavirus. Ese mecanismo se llama *sistema inmunitario*.

El sistema inmunitario de los humanos es extraordinariamente complejo y está compuesto por diferentes órganos y componentes. Uno fundamental son los llamados *anticuerpos* que se *enganchan* al virus, señalándolo y preparando su eliminación.

Los anticuerpos (en color azul en la Figura 4) son una especie de *cerraduras hechas a medida de la llave* (en naranja) que identifica a cada virus (en amarillo).

Cada virus es una *llave* diferente. El cuerpo humano debe desarrollar esos anticuerpos. Los hay de dos tipos: la inmunoglobulina M (IgM) –que se empieza a detectar alrededor de diez días tras los primeros síntomas y que dura poco tiempo en el cuerpo– y la inmunoglobulina G (IgG) –que se empieza a detectar alrededor de quince días tras los primeros síntomas y que dura más tiempo en el organismo.

¿Qué ventajas tienen los test de anticuerpos? Que podemos saber si hemos tenido o no la infección en el pasado –y, por tanto, si tenemos cierta inmunidad–. Además, son muy sencillos: solo hay que sacar una gota de sangre del paciente.

¿Qué desventajas tienen? Que no sabemos aún cuánto tiempo dura la inmunidad. Para el SARS –un virus muy parecido al nuevo coronavirus–, son dos años.

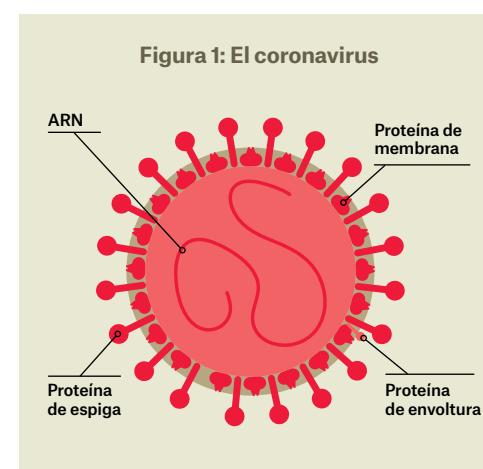

Figura 1: El coronavirus

attnaaagggtt tatacccttcc caggttaacaa accaacaac ac ttccgatctc ttgttagatct
gttctctaaa cgaactttaa aatctgtgt gctgtcaactc ggctgcatgc ttagtgcaact
cacgcagtat aattaataac taattactgt cggtgacagg acacgagtaa ctgcgtatc
ttctgcaggc tgcttacgg ttcgtccgt ttgcagccga tcacatcgac atcttaggtt
cggtccgggt tgaccgaaag gtaagatgga gagccttgc cctggttca acgagaaaaac
acacgtccaa ctcagttgc ctgtttaca ggttcgcac gtgctcgatc gtggctttgg
agactccgtg gaggaggct tatcagaggc acgtcaacat cttaaaagatg gcaacttgg
cttagtagaa gttaaaaag gcttttgc tcaacttga cagccctatg tgttcatcaa
acgttcggat gctcgaactg cacctcatgg tcatgtttagt gttgagctgg tagcagaact
cgaaggcatt cagtagggc gtagtggta gacacttggt gtccttgcc ctcatgtgg
cgaatatacc gtagcttacc gcaagggttct tcttcgttaag aacggtaata aaggagctgg
tggccatagt tacggcgccg atctaaagtc atttgactt ggcgacgagc ttggcactga

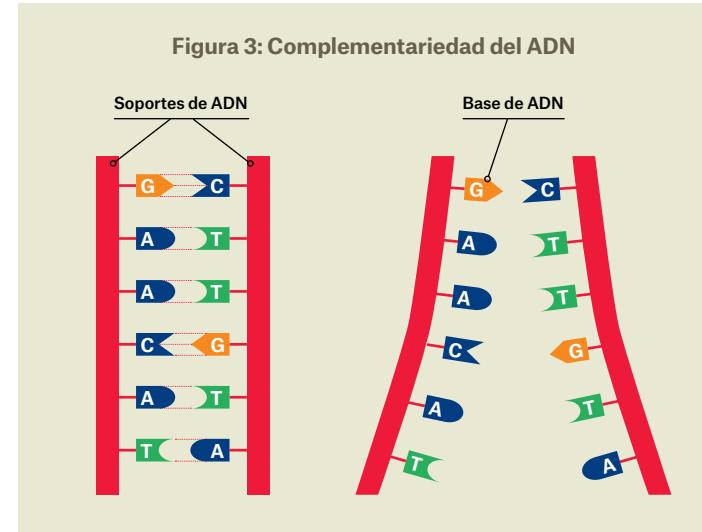

Figura 3: Complementariedad del ADN

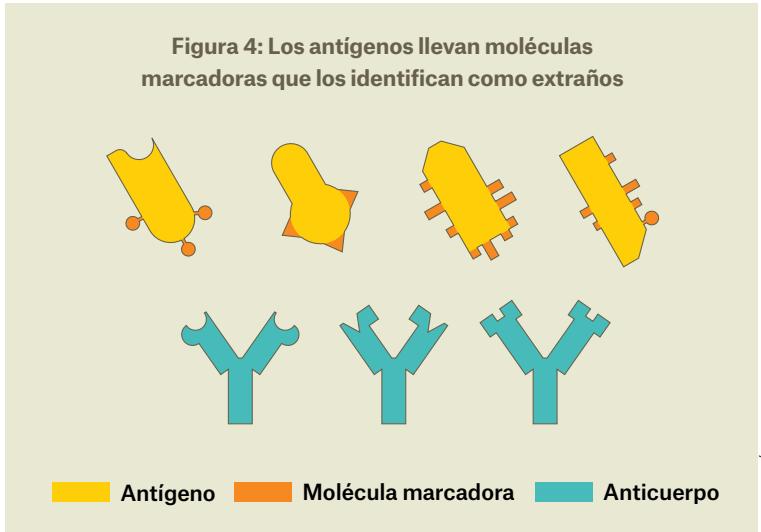

Figura 4: Los antígenos llevan moléculas marcadoras que los identifican como extraños

¿El principio del fin del turismo masivo?

Las restricciones de los viajes por el coronavirus en 2020 pueden acelerar el desarrollo de un turismo más respetuoso con el medio ambiente

Ivo Alho Cabral
BRUSELAS

Habrá verano 2020? Es la pregunta que resuena en las videollamadas de todo el Continente. Incluso si la desescalada progresiva de las restricciones de movimiento va según lo previsto, esta acabará solo a finales de junio. Incluso entonces el Gobierno no prevé que las fronteras estén totalmente abiertas; una situación que es similar en toda Europa. Los cierres de fronteras detienen al virus, pero también a los turistas que atestan las ciudades y costas españolas cada año, que son la savia de un sector que contribuye en un 14,3% al PIB del país.

De momento, el comisario europeo de Mercado Interior, Thierry Breton, estima que la pandemia le está costando al turismo del continente 1.000 millones de euros al mes. El empleo también puede resentirse: solo en España hay más 2,6 millones de personas que trabajan en este sector.

¿Y si este parón pudiera ser una oportunidad para repensar el modelo de turismo masificado que desborda ciudades como Barcelona o Venecia cada verano? Sin ir más lejos, Breton anunció en el Parlamento Europeo que impulsaría una hoja

de ruta por un turismo "responsable, sostenible e innovador en respuesta al turismo de masas, la realidad de la transición ecológica y la emergencia de las nuevas plataformas que ponen en entredicho el equilibrio del ecosistema".

Los expertos consultados insisten en que esta transición dependerá mucho de cuánto dure la crisis y de si hay un tratamiento o una vacuna en los próximos meses. También de la supervivencia de las aerolíneas. Si la crisis se alarga, es posible que muchas no puedan sobrevivir, haciendo que el coste de los billetes aumente y que otras alternativas como el tren o el coche se abran paso. La caída no será sin resistencia, en gran parte por el impacto en el empleo que puede suponer. Varios Estados ya han salido al rescate de sus aerolíneas nacionales: en Francia, el Gobierno ofrecerá 7.000 millones de euros a Air

France en préstamos y avales. El paquete que recibirá Lufthansa de Alemania, con contribuciones de Austria, Bélgica y Suiza, donde la compañía tiene sedes, llegará a los 10.000 millones de euros. Y Alitalia ha sido renacionalizada.

Eduardo Santander, director ejecutivo de la Comisión Europea de Viajes (ETC por sus siglas europeas), vaticina una transición que lleve a los viajeros hacia un "turismo consciente". "Vamos a pensar en qué tipo de gasto, qué tipo de transporte, y cómo vamos a aportar a la economía local", señala. Muchas agencias de promoción de turismo, explica, como la holandesa, la belga, la alemana o la española, ya estaban planteándose una transformación del sector antes de la crisis.

Los destinos menos populares pero más cercanos pueden verse beneficiados. Quizá ya no tantos encuentren atractivo marcharse al otro lado del mundo. "Ahora es socialmente aceptable preferir unas vacaciones cercanas o decidir no volar", indica Dominique Vanneste, profesora de la Universidad Católica de Lovaina (Bélgica). Aunque el crecimiento de los destinos menos populares puede ser un arma de doble filo, advierte la profesora: si un sitio se pone en el mapa, pero no está preparado para gestionar grandes afluencias de turistas, quizás veamos un desplazamiento del problema.

De la mano de esos destinos rurales, los promotores del uso de la bicicleta ven una

oportunidad para que el cicloturismo se consolide como una alternativa. "Las bicis llevan el turismo a las zonas rurales, a los establecimientos locales, a negocios familiares, y generan mucho más empleo", apunta Jesús Freire, de la Federación Europea de Ciclistas (ECF). En España, las principales vías cicloturistas que pueden verse beneficiadas si el avión pasa a ser menos atractivo son, entre otras, el Camino de Santiago o la Ruta de la Plata. Según cifras de la ECF, en todo el continente ya se producen 2.300 millones de viajes en los que se usa la bici cada año, generando 44.000 millones de euros de negocio.

Las guías pasan por el Coliseo

Aunque sí es posible que algunos destinos de vacaciones piensen en alternativas más sostenibles, Vanneste cree que los destinos más populares, donde la economía depende más del "monocultivo" del turismo, serán más reacios a cambiar sus modelos. Algo que parecen contradecir los mensajes que llegan de ciudades como Venecia, que, al menos en la teoría, sí están considerando un cambio de modelo. "Esta será una oportunidad de avanzar hacia un turismo más inteligente, con turistas que se toman el tiempo necesario para conocer la ciudad y escapan de los tours frenéticos de antaño", apuntaba Simone Venturini, miembro del Ayuntamiento de la ciudad, a *Euronews*.

Ante esto, Jean-Michel Decroly, profesor de la Universidad Libre de Bruselas (Bélgica), no es muy optimista. Si se salvan las aerolíneas, cree que en unos años podremos volver al turismo masivo de hace unos meses. Si no se salvan, se podría precipitar una transición acelerada con un coste de millones de empleos. "La parada en seco de los flujos se va a traducir en despidos masivos", concluye Decroly.

Tampoco está del todo convencido de que vaya a producirse esa transición Tom Jenkins, director de la patronal de los turoperadores europeos (ETOA). "Las personas querrán ver las mismas cosas y tener las mismas experiencias. Y querrán ir a sitios donde puedan disfrutar, que suelen ser los lugares más populares. Esos dos imanes no van a perder su fuerza", mantiene.

Como casi todo en estos tiempos de confinamiento y restricción de movimiento, el futuro del turismo también está en el aire. Una disruptión que tiene el potencial de cambiar la manera en que viajamos, pero amenaza con ocasionar un gran impacto en los numerosos empleos que genera la industria, tanto en España como en Europa. Puede que las familias vuelvan a considerar el tren al pueblo y un paseo en bici como alternativa a las vacaciones, pero el Coliseo de Roma seguirá estando en la portada de las guías de viajes de Italia.

Turistas con mascarilla se toman fotos en la puerta de Tiananmen.

Puede leer la [versión ampliada](#) en *Público*.

Cultura Artes escénicas

EL 'SHOW' NO ESTÁ A PUNTO DE EMPEZAR

LOS TEATROS ESTÁN VACÍOS DESDE EL INICIO DEL CONFINAMIENTO POR EL CORONAVIRUS. LAS MEDIDAS DE SEGURIDAD Y LAS FASES DE LA DESASCALADA NO SE LO PONEN FÁCIL AL SECTOR. INTÉRPRETES, COMPAÑÍAS, PRODUCTORAS Y TÉCNICOS TIENEN POR DELANTE UNAS SEMANAS LARGAS, EN LAS QUE SERÁ DIFÍCIL MEJORAR LAS EXPECTATIVAS

Para muchas salas, sobre todo las privadas, abrir con solo el tercio del aforo no es viable, de manera que todavía tardarán meses en levantar el telón.

Lidia Penelo
BARCELONA

La desescalada para salir del confinamiento ha comenzado y la gente del mundo del teatro lleva semanas trabajando para intentar salvar los muebles. La pandemia del coronavirus ha puesto a las artes escénicas contra las cuerdas, y el 26 de mayo –la fecha en que se permitirá volver a abrir los teatros con las medidas de seguridad necesarias– no es, ni de lejos, la tierra prometida. Para muchas salas, sobre todo las privadas, abrir con solo el tercio del aforo no es viable, así que todavía tardarán meses en levantar el telón.

“Queremos abrir cuanto antes, porque la situación es insoportable, y tenemos claro que debemos cumplir con las medidas de seguridad, pero no podemos desnaturalizar nuestra actividad y mucho menos estigmatizarla. La nuestra es una actividad que requiere del contacto físico; la distancia física es imposible en el escenario y, para disfrutar del espectáculo, gusta de cierto contacto. Por eso estamos elaborando un plan para abrir con el 100% del aforo pensando en septiembre, si la situación lo permite. La norma que contempla un tercio del aforo nos mata. Los teatros privados, con las condiciones actuales, no abrirán”, asegura Isabel Vidal, presidenta de la Asociación de Empresas de Teatro de Catalunya (Adetca).

El parón escénico implica una pérdida económica que ya tiene cifras. Adetca calcula que en Catalunya, durante el mes de abril, entre giras y exhibiciones, se han dejado de ingresar 15 millones de euros y, en lo que va de mayo, ocho millones más. La mayoría de los teatros han dado la temporada por perdida, se han cancelado espectáculos y otros se intentan reprogramar.

Para el mundo del teatro, ofrecer contenidos digitales tampoco es la panacea. “Los contenidos digitales están muy bien y lo valoramos mucho, pero al final hay que hacer teatro. Son muchas las personas que lo están pasando mal. Cuando pusimos en marcha Actua Cultura [una plataforma que

El Teatre Lliure, justo antes de suspender su actividad por culpa del coronavirus.

pide que el 2% del presupuesto catalán se destine a cultura] ya era porque estábamos muy mal. Con una crisis como ésta, compañías, productoras, técnicos, salas... están aguantando, pero llegará un momento en que ya no se podrá”, advierte Vidal.

Fe en la próxima temporada

A pesar de las propuestas virtuales y la necesidad de que la actividad teatral no se detenga, las butacas de las salas están vacías desde el anuncio del estado de alarma el pasado 13 de marzo. En el TNC, el Teatre Lliure y el Mercat de les Flors ya han dado por terminada la presente temporada. Por eso en el Lliure han optado por poner todas las energías en la próxima. Una decisión que ha comportado cancelar las funciones de *El quadern daurat* y también coproducciones y producciones propias. En un comunicado, el director del

Lliure, Juan Carlos Martel, expresaba su tristeza ante una situación que califica de trágica: “Sentimos una tristeza compartida con los equipos artísticos de creadores, creadoras e intérpretes. Una suma de impotencia y decepción que trataremos de curar durante la temporada 20/21”.

“El de las artes escénicas es de los sectores que prevén volver más tarde a lo que llamábamos *normalidad*, a pesar de ser el nuestro uno de los ecosistemas laborales más precarios y, curiosamente, de los que más aportan no sólo a la economía de un país sino a su identidad. La cultura es eso también, nuestra mochila común. Lo que nos define como sociedad. Y no la podemos olvidar, al contrario: se debe priorizar. Por eso tiene importancia retomar la actividad lo antes posible, para no olvidarnos de que la cultura, y en este caso las artes escénicas, nos definen, nos cohesionan

El Teatre Nacional de Catalunya durante los primeros días de confinamiento. Como en el resto de teatros catalanes, su actividad se ha visto interrumpida por la pandemia.

y nos cuentan como sociedad", sostiene Martel. Para mantener la llama del Teatre Lliure, se ha puesto en marcha una programación digital bajo el lema #TheShowMustGoOn, para que la producción no se detenga. Asimismo, se está trabajando en una línea de ayudas extraordinarias, en el marco de las Ayudas a la creación Carlota Soldevila –el programa de residencias del Lliure–, para activar la creación.

Cambios en el Temporada Alta

Más allá de los escenarios, los festivales también deben cambiar su modelo debido a la Covid-19. Es el caso del Temporada Alta, un festival de artes escénicas que es punto de encuentro entre la escena catalana y la internacional y plataforma de apoyo a la creación y la producción de espectáculos; características que le han hecho merecer un lugar en el mapa de los mejores festivales de teatro europeos. "La cosa cambia cada día; lo único que sabemos es que haremos el festival: habrá una parte del Temporada Alta física y real, y también una parte virtual, que existirá a partir de ahora y para siempre. Pero nosotros no queremos que la parte virtual sustituya nada: queremos que sea un complemento", explica Salvador Sunyer, director del Temporada Alta.

Estar pendientes y preparados para las condiciones que se encuentren y hacer una

El de las artes escénicas es de los sectores que prevén volver más tarde a la normalidad

Salvador Sunyer: "Esta crisis afecta a los países que no tienen un sistema cultural bien articulado"

edición con menos presupuesto es lo que se plantea el equipo del Temporada Alta. "Tendremos la mitad del presupuesto porque, a diferencia de otros festivales, aquí no todo es dinero público, y tiramos de sponsors y taquilla. Y la parte pública de subvención que recibimos debe servir para que la gente pueda vivir de su oficio. Es esencial que se siga produciendo, que haya cosas físicas y que, cuando las haya virtuales, los artistas cobren", enfatiza Sunyer, que también considera que "los teatros privados, con el 30% de aforo, no pueden sobrevivir, ni con las subvenciones".

Sunyer, acostumbrado a estar en contacto con lo mejor de la escena europea, hace un análisis bastante crudo de la situa-

ción en nuestro país: "Esta crisis afecta a los países que no tienen un sistema cultural bien articulado, y aquí el mundo artístico queda al descubierto si no está dentro de una estructura pública. En Francia lo tienen cubierto con *les intermittents*: si tú trabajas unos días al año, tienes derecho a una especie de prestación. Y en Alemania también lo han solucionado. En Francia hay 70 escenarios nacionales y han pagado toda la programación de toda la temporada. Aquí no lo han hecho. En la Segunda Guerra Mundial, cuando Inglaterra estaba hundida, Churchill decidió apostar por la cultura, ¿verdad?", pregunta Sunyer.

Atrapadas en la telaraña de esta crisis, las artes escénicas todavía son más vulnerables. La situación actual no permite saber con exactitud ni cuándo ni cómo el público podrá volver a los teatros. En la llamada fase 2, se permitirán actuaciones al aire libre, un detalle que da esperanzas al Festival Grec. Pero, de momento, el dinero de las ayudas pensadas con el fin de dar un poco de aire al sector no llega. Apenas se empiezan a cobrar los expedientes de regulación temporal de empleo (ERTE). Y, respecto a créditos, las fuentes consultadas no quieren saber nada; lo que necesitan –y de manera urgente– es una liquidez a fondo perdido, para poder garantizar que el espectáculo vuelva a empezar.

'El quadern daurat' de Carlota Subirós

La adaptación de *El quadern daurat*, de Doris Lessing, era uno de los estrenos estrella de esta primavera. Tras años de trabajo, las funciones se han tenido que cancelar. "Me consta que el Lliure tiene el deseo y la intención de reprogramar la pieza. Por mi parte y la de la compañía estamos deseosos de que así sea, pero no depende de nosotros. El Lliure sigue trabajando nuevos escenarios de programación, pero las ganas y la intención están", explica la dramaturga y directora teatral Carlota Subirós.

ROS RIBAS-TEATRE LLIURE

Cultura Agenda en confinament

Del teatre espontàni a la dansa de Sol Picó

**EL MÓN VIRTUAL SEUEIX
DONANT SORTIDA A
PROPOSTES CULTURALS
PER GAUDIR-NE DES DE
CASA, COM ARA EL CICLE
LITERARI 'DE PARAULA',
EL FESTIVAL DE TITELLES
RÒMBIC O UN CONCERT
DE SOPA DE CABRA**

Judith Vives
BARCELONA

Impro Show des de casa

Planeta Impro, la companyia de teatre improvisat nascuda el 2001 de la mà de Jose L. Adserías, posa en marxa l'*Impro Show Home Edition*, una adaptació del seu èxit *Impro Show* a través d'Instagram Live. Dos improvisadors es connecten tots els dimecres, divendres i diumenges a les 22 hores per crear un espectacle a partir de frases, paraules i suggeriments que la gent escriu abans i durant la connexió. L'activitat està oberta a tothom, però compta amb un sistema de taquilla inversa no obligatòria per ajudar els actors en aquests moments complicats per culpa del coronavirus.

El Ròmbic, en format virtual

La sisena edició del Ròmbic, el festival de teatre de titelles per a adults de Barcelona, se celebra en format virtual. Divendres 8 de maig, a les 22 h, l'Ateneu Popular 9 Barri –conjuntament amb la Casa Taller de Marionetas de Pepe Otal i l'Associació Titellaire de Roquetes– oferirà un tastet de cinc espectacles a través d'un streaming a ate neu9b.net. Els espectadors podran endinsar-se en els estudis dels titellaires i veure on treballen i creen els artistes. Una de les activitats destacades serà la connexió en directe des del vaixell de la companyia sarda L'Argos Maltès, que connectaran des d'algú punt del mar Adriàtic.

Una 'gran onada' musical

Sopa de Cabra ha organitzat una projecció amb comentaris en directe online del seu

concert *La gran onada a Empúries*. Ho fan aquest divendres a les 21.30 h a través de la seva pàgina web sopadecabra.cat. Per presentar el seu darrer àlbum, *La gran onada* (2020), Sopa de Cabra van fer un documental-concert al Jaciment Arqueològic d'Empúries, inspirant-se en el *Live at Pompeii* dels Pink Floyd i el *Live in Jordan* dels Coldplay. Ara, els Sopa proposen fer-ne un visionat col·lectiu des de casa, per comentar-lo amb tots els seus seguidors.

Una pionera en cine sonor

La Filmoteca Espanyola està oferint durant la quarantena la possibilitat de descobrir joies desconegudes del cinema espanyol. Aquesta setmana han posat a disposició dels seus seguidors el film *Mallorca*, un curt de set minuts dirigit entre el 1932 i el 1934 per María Forteza. El curt, que mostra paisatges de l'illa amb la música d'Isaac

Albéniz, és la primera pel·lícula sonora dirigida per una dona a l'Estat espanyol, anterior a *El gato montés* (1935), de Rosario Pi, considerada fins ara la pionera del cinema sonor espanyol. El curt es pot veure fins al 8 de maig –avui és l'últim dia per fer-ho– al canal Vimeo de la Filmoteca Espanyola.

Anècdotes monumentals

Sota el nom d'*Històries Monumentals*, el Departament de Cultura de la Generalitat ha posat en marxa una sèrie de vídeos breus que divulguen el patrimoni monumental català. Els vídeos, narrats pels guies dels monuments gestionats per l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, es poden veure al canal de Youtube de *patrimoni.gencat*. La primera píndola explica una història del conjunt monumental de Sant Pere de Rodes relacionada amb el primer cap de setmana de maig, quan tradicionalment se

celebra la pujada al monestir, que recrea els antics pelegrinatges medievals.

Trobades entre llibreters i autors

La Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona ha posat en marxa el cicle de diàlegs *De paraula*, on llibreters i autors dialoguen sobre diferents llibres. Les xerrades tenen lloc en directe al perfil d'Instagram @bibliotequesXBM a les 18.30 h. La pròxima tindrà lloc el dilluns 11 de maig i anirà a càrrec de l'escriptora Marta Sanz i de Gemma Barrufet, de la llibreria A Peu de Pàgina, que parlaran sobre la darrera novel·la de Sanz, *Pequeñas mujeres rojas*. El dimecres 13 de maig serà el torn de la traductora Marta Pera Cucurell i de Mercè Pujadas, de la llibreria Dòria Llibres, que conversaran sobre la *Trilogía de Holt*, de Kent Haruf.

Menús coreogràfics

El Mercat de les Flors, que ha cancel·lat la programació d'aquesta temporada, ofereix, dins la seva proposta #NoEtDesballis, uns menús coreogràfics per seguir gaudint de la dansa durant les setmanes de confinament. Es tracta de vídeos d'espectacles complets d'algunes de les peces que s'han vist en temporades passades al Mercat, molts d'ells coproduccions d'aquest centre de dansa. Aquests espectacles van陪伴nats d'articles de teòrics i especialistes en dansa, que ofereixen altres mirades i reflexions entorn d'aquestes creacions, i es completen amb un retrat coreogràfic dels artistes. A més a més, cada dia s'inclou en el menú una proposta per a nenes i nens. Durant els pròxims dies, es podrà veure *Torobaka*, d'Israel Galván i Akram Khan (9, 10 i 11 de maig) i *El Llac de les mosques*, de Sol Picó (12, 13 i 14 de maig).

El Lliure fa lectures dramatitzades

Després de #LliureAlSofà i #TeatreAl-Fil, el Teatre Lliure llança una programació pensada per als seus canals digitals. Hi haurà clàssics teatrals adaptats per als més petits –a un preu de 3 euros–, mentre que per als adults s'ha organitzat un cicle de lectures dramatitzades per descobrir espectacles de nova creació a través de diversos artistes. Les obres es llegiran a través del canal de Youtube en format radiofònic o audiovisual. La primera lectura serà la d'*El gegant del Pi*, disponible del 7 al 10 de maig –5 euros-. El diumenge 10 tindrà lloc una xerrada postfunció amb Mireia Boya i Pau Vinyals a través de Zoom.

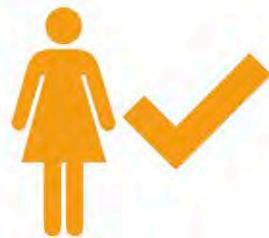
Una imatge promocional d'*'El gegant del Pi'*, programada pel Teatre Lliure.

JUDIT COLOMER

Recomanacions per a l'obertura d'establiments, locals i comerços de menys de 400 m²

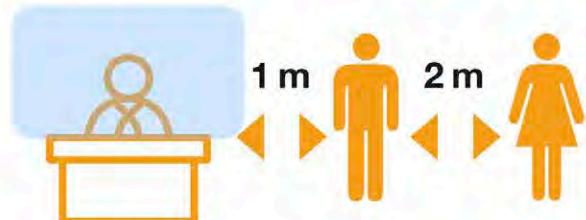
/ Els clients han de ser atesos de manera individual: un únic client per professional.

/ S'ha d'establir un sistema de cita prèvia.

/ S'ha de garantir una distància mínima de 2 metres entre professional i client i d'1 metre si hi ha elements de protecció com mampares.

La distància entre clients ha de ser de 2 metres.

/ Si no es pot mantenir la distància interpersonal, com a les perruqueries o als serveis de fisioteràpia, és obligatori l'ús de mascaretes.

/ No poden obrir els locals i establiments que estiguin als centres comercials.

/ S'estableix un horari d'atenció preferent per a les persones més grans de 65 anys: de 10 a 12 hores i de 19 a 20 hores.

/ Els bars, les cafeteries i els restaurants poden realitzar serveis de lliurament a domicili o recollida per part del client a l'establiment. No es pot consumir a l'interior del local ni a les terrasses.

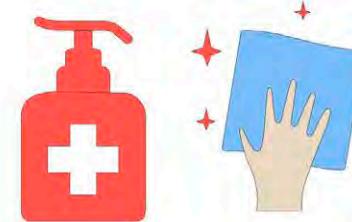

S'ha de fer comanda prèvia per telèfon o en línia i s'ha d'establir l'hora de recollida.

/ A les botigues de roba o arranjaments només pot entrar a l'emprovador una persona i s'ha de netejar després de cada ús.

/ Els locals i establiments han de fer neteja i desinfecció 2 cops al dia.

/ Les persones diagnosticades o amb simptomatologia compatible amb la COVID-19 (tos, febre, dificultat respiratòria) o les que convisquin amb persones diagnosticades i amb símptomes, s'han de quedar a casa en aïllament domiciliari.

Per a més informació, consulteu canalsalut.gencat.cat/coronavirus

Esports Efectes del coronavirus

Acabar les lligues: maldecaps i polèmica

L'interès econòmic pels drets televisius marca una línia entre les diferents disciplines esportives a l'hora de reprendre les competicions, així com el fet de si els campionats els juguen homes o dones

Cugat Comas
BARCELONA

Amb l'inici del desconfinament esportiu i les mencions explícites del BOE als professionals de l'esport per reprendre els entrenaments, és lògic preguntar-se què passarà amb les diferents lligues espanyoles. Si bé en la regulació governamental derivada de l'estat d'alarma i la crisi sanitària hi havia un criteri únic i tothom va parar en sec, la manera de reprendre el fil per part de cada competició és tot el contrari: un desordre, més ben dit, un campió qui pugui. Cada disciplina esportiva ha decidit per lliure i, en alguns casos, les diferències sobre els campionats són notòries en virtut de si els juguen homes o dones.

Allò de "cada terra fa sa guerra" es podria aplicar a cadascun dels grans esports d'equip d'aquest país. L'organització de lligues en mans d'empreses *ad hoc* o de les mateixes federacions fa impossible d'enquadrar en una mateixa foto tots els esports. Els factors clau que segreguen les competicions entre les que volen mirar d'acabar la temporada –quan i com sigui– i les que ja han abaixat el teló del curs són les retrasmissons televisives i els interes-

sos econòmics dels clubs. Partint del fet que tot l'esport que es pugui reprendre es jugarà sense públic a curt termini i amb aforament molt reduït més endavant, les setmanes de confinament han servit perquè cada cas resolgués per si mateix. Gairebé totes solucions, lluny d'haver estat salomòniques, han generat controvèrsia.

El biaix de gènere

Futbol i bàsquet són els dos grans esports d'aquest país, per espectadors i interès televisiu. Tant LaLiga com l'ACB acabaran fent servir les setmanes d'estiu que convinguï per interès acordat de tots els clubs. Només en el cas masculí, és clar. Les lligues femenines de futbol i bàsquet no es disputaran. En el primer cas, la decisió podria ser oficial aquest mateix divendres, amb força números que el FC Barcelona sigui el campió. En el cas del bàsquet, s'ha optat per no repartir el títol femení idecretar nul el campionat.

La lectura econòmica indica que l'esport masculí no s'ho pot permetre. En el cas del futbol fins i tot hi ha un pla de disputa intensiva de tres partits per setmana per acabar la competició, amb el qual han fet pinxa LFP, Federació i CSD, un trio inaudit. Hi haurà futbol al juny i al juliol, i l'Associació de Futbolistes no ho acaba de veure clar. En el cas del bàsquet, s'ha acordat la disputa d'un play-off entre els 12 primers classificats per decidir el títol. Una mena de fase final, probablement amb seu fixa.

El biaix diferencial de gènere es manté a Europa. L'Euroliga femenina va abaixar la persiana, mentre la masculina manté activa la competició i es disputarà, sempre que es pugui, en un format singular.

Els altres esports

Entre la resta de disciplines només el futbol sala advoca per una fase final a vuit que decideixi la Lliga. La resta han posat punt final a la temporada, però no per això s'escalvien polèmiques: en la decisió sobre les

Aleix Gómez, jugador d'handbol del Barça, celebra un gol aquesta temporada.

REUTERS

Les lligues femenines de futbol i bàsquet no es disputaran; sí que ho faran les masculines

Decidir els campions ha generat polèmiques, amb criteris diversos entre federacions

L'esport que es pugui reprendre serà primer sense públic i després amb menys aforament

competicions, cal determinar què passa amb campionats, classificacions, ascensos i descensos, i això porta cua. El Vic de Tennis Taula femení ha estat un perjudicat clar de la decisió de la seva federació: anava líder, però li han pres el títol per donar-la a l'UCAM Cartagena, basant-se a un discutible càlcul ponderat de punts dels partits que encara s'havien de jugar. O les divisi-

ons d'honor de waterpolo, on s'ha proclamat campions els líders. Un nou títol per al Barceloneta en masculí i la primera lliga del Mataró en categoria femenina, decisió que ha impugnat el vigent campió, el Sabadell, i que obvia completament els play-off.

En el cas del rugbi, la diferència de gènere inicial s'ha acabat corregint. En una decisió força inexplicable, la Federació Espanyola va decidir aplicar criteris diferents en les lligues masculina i femenina. Feien finalitzar la competició masculina, amb descensos inclosos, però preveien més partits entre les dones en una lliga sense canvis de categoria. La barrabassada va durar 72 hores davant la pressió social: no hi haurà més rugbi fins a la temporada que ve, i el criteri s'ha unificat.

L'hoquei patins i l'handbol també han acabat validant la classificació del moment en què es va parar la lliga, executant tots els ascensos de llavors i amb triple títol català per al Manlleu i al Barça per partida doble. El Liceo galleg, únic equip de l'OK Lliga que no és català, ha criticat la decisió i ha amenaçat de deixar la competició i passar-se a la lliga portuguesa. Finalment, ens fixem en el voleibol: l'endemà de l'estat d'alarma ja va donar per tancat el curs, tot esperant que el 2020-2021 sigui el del retorn a la "vella normalitat".

Queralt Castillo Cerezuela

Miquela Luque

“Estamos en el limbo y ser gitano continúa estando mal visto”

Vecina de Sant Roc en Badalona –un barrio con una importante comunidad gitana–, ejerció de promotora escolar en Nou Barris y trabaja en la Unión Romaní

¿Es la primera en su familia en tener estudios superiores? Empecé un grado medio de administración. El primer año me fue bien. En verano me casé y lo dejé. Luego me lo saqué, hice el grado superior y empecé a trabajar como promotora escolar.

¿En qué consistía su trabajo? Promovía la escolarización de los niños gitanos y los motivaba para que no dejaran los estudios.

¿Es activista de la causa gitana? No me gusta salir con pancartas, pero motivo a la gente para que se forme. El saber es la mejor arma contra el racismo.

¿Es un referente? No me gusta decirlo. En mi familia soy la primera con estudios superiores. Para los que me siguen ya no es una opción tan lejana y piensan más allá de la ESO. Ahora mi prima está en la universidad. ¡Hay que romper el techo!

¿Hay cambio en las nuevas generaciones gitanas? Sí, y el mundo no está preparado.

¿Para qué? Para que los gitanos tengamos formación. Somos vivos, buscavidas, ¡nos vamos a comer el mundo! Muchos siguen pensando que somos inferiores. Hay racismo y para acceder a puestos de poder se nos pone el camino más difícil.

¿Cómo vive ese racismo? Cuando me casé, mi marido y yo no trabajábamos. Fuimos a los servicios sociales. Me dijeron que acudiese a mi familia, que los gitanos nos ayudábamos entre nosotros. Otra vez fui a alquilar un piso. El propietario, cuando vio que era gitana, cambió el cerrojo con mis cosas dentro. Si voy a un centro comercial con amigas, nos sigue el de seguridad.

¿Las instituciones son paternalistas? Sí. Pero ayudan a asociaciones del colectivo. Y yo estudié gracias a becas.

¿El colectivo gitano no genera interés? Estamos en el limbo y ser gitano sigue estando mal visto. El payo no mira al gitano como alguien de quien se pueda enriquecer. El racismo contra otras etnias está mal visto, pero el antigitanismo está normalizado. Ni somos extranjeros ni nos consideran españoles, pero llevamos más de 600 años aquí.

Y la primera pragmática contra los gitanos es de 1499. ¿Cómo era la sociedad española entonces? Encorsetada. Y llegó la mujer gitana, libre, trabajadora.

Ahora se habla de empoderamiento. Las mujeres gitanas ya eran así y las reeducaron para que se parecieran a las payas. Luego ellas se liberaron y la gitana se quedó ahí. Nos dicen que vivimos bajo el yugo de nuestros hombres. No es cierto.

ALMA CON RAÍCES

Miquela Luque tiene 27 años y trabaja en la Unión Romaní, presidida por Juan de Dios Ramírez Heredia, el primer diputado gitano de la historia. Nació y vive en el barrio de Sant Roc, en Badalona. Es la mayor de siete hermanos y la primera con estudios superiores en su familia, aunque no le gusta reconocerse como referente. Reivindica sus raíces gitanas y asegura que las nuevas generaciones llegan pisando fuerte. No se considera una activista, pero tampoco se calla. Y siempre que tiene oportunidad habla con las jóvenes para convencerles de que no abandonen los estudios.

Para quienes quieren leer lo que nadie más se atreve a publicar

más detalle en <https://re.publico.es/>

La REPÚBLICA
de Público